U S T A V
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

- NEFORMALNI PREČIŠĆENI TEKST ZA INTERNU UPOTREBU-
-Uključeni amandmani I-CXXX*)

*) **Amandman I** ("Službene novine FBiH", broj:1/94), od 21. jula 1994., **Amandmani II-XXIV** ("Službene novine FBiH", broj:13/97), od 2. juna 1997., **Amandmani XXV-XXVI** ("Službene novine FBiH", broj:13/97), od 2. juna 1997., **Amandmani XXVII-LIV (Wolfgang Petrisch)**("Službene novine FBiH", broj:16/02), od 28. aprila 2002., **Amandmani LVI-LXIII (Wolfgang Petrisch)**("Službene novine FBiH", broj: 22/02), od 5. juna 2002., **Amandmani LXIV-LXVII (Paddy Ashdown)**("Službene novine FBiH", broj: 52/02), od 28. oktobra 2002., **Amandmani LXVIII-LXXXVII (Paddy Ashdown)**("Službene novine FBiH", broj:52/02), od 28. oktobra 2002. godine, **Amandmani LXXXIX-XCIV** ("Službene novine FBiH", broj: 63/03) od 16.12.2003. godine, **Amandmani XCV-CII (Paddy Ashdown)** ("Službene novine FBiH", broj: 9/04) od 16.2.2004. godine, **Amandmani CIII i CIV** ("Službene novine FBiH", broj: 20/04) od 15.4.2004. godine, **Amandman CV** ("Službene novine FBiH", broj: 33/04) od 19.6.2004. godine, **Amandman CVI (Paddy Ashdown)** ("Službene novine FBiH", broj: 72/05) od 26.12.2005. godine, **Amandmani CVI-CVIII** ("Službene novine FBIH", broj: 71/05) od 21.12.2005. godine; **Amandman CIX** ("Službene novine FBiH", broj: 88/08) od 31.12.2008. godine; **Amandmani CX-CXXX (Christian Schmidt)** doneseni 2.10.2022. godine Odlukom VP za BiH i prema preambuli stupaju na snagu odmah, a odmah se objavljuju na web stranici OHR-a, objavljeni u („Službenim novinama Federacije BiH", broj: 79/22 od 05.10.2022. godine) i **Ispravka** tekstova Odluke Visokog predstavnika kojom se donose amandmani na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku („Službene novine Federacije BiH", broj: 80/22 od 07.10.2022. g.).

USTAV*
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Uvjereni da demokratske institucije temeljene na poštovanju ljudskih prava i sloboda najbolje stvaraju sklad između sebe i svojih zajednica,

Odbijajajući nasilje rata,

U želji da pridonesu unapređenju mira,

U želji da unaprijede slobodu pojedinca i razvijaju slobodno tržište,

Vođeni načelima Povelje Ujedinjenih naroda, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, i Općim okvirnim sporazumom o miru u Bosni i Hercegovini, kao i njegovim aneksima (Opći okvirni sporazum),

Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi, zajedno sa Ostalima, i građani Federacije Bosne i Hercegovine, koja je sastavni dio suverene države Bosne i Hercegovine, odlučni da osiguraju punu nacionalnu ravnopravnost, demokratske odnose i najviše standarde ljudskih prava i sloboda, ovim donose Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.[1)]

I. USPOSTAVLJANJE FEDERACIJE

Član 1

(1) Federacija Bosne i Hercegovine je jedan od dva entiteta države Bosne i Hercegovine i ima svu vlast, nadležnosti i odgovornosti koje Ustavom Bosne i Hercegovine nisu date u isključivu nadležnost institucija Bosne i Hercegovine.

(2) Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima, i građani Federacije Bosne i Hercegovine, ravnopravno uređuju Federaciju Bosne i Hercegovine, definisanu Aneksom II Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.[2)]

Član 2

Fedracija Bosne i Hercegovine sastoji se od federalnih jedinica (kantona). Metode i postupci za fizičko određivanje granica između kantona utvrdit će se federalnim propisima. Kantoni će imati nazive određene isključivo prema gradovima koji su sjedišta odgovarajućih kantonalnih vlasti ili prema regionalnim geografskim karakteristikama.

Član 3

Službeno ime Federacije je: Federacija Bosne i Hercegovine.

Član 4

Glavni grad Federacije je Sarajevo.

---

* Ustav Federacije Bosne i Hercegovine objavljen je u "Službenim novinama Federacije BiH", broj: 1/94, od 21. jula 1994. godine.

1) Preambula Ustava promijenjena je i dopunjena Amandmanom II i Amandmanom XXVII.

2) Prvobitne odredbe ovog člana zamijenjene su, najprije Amandmanom III, a zatim Amandmanom XXVIII.

Član 5

(1) Federacija ima grb, zastavu, himnu i pečat, kao i druge simbole o kojima odluči Parlament Federacije u skladu sa paragrafom (2) ovog člana.

(2) Za prihvaćanje simbola potrebna je većina glasova u svakom domu Parlamenta Federacije, uključujući većinu glasova bošnjačkih delegata, većinu glasova hrvatskih delegata i većinu glasova srpskih delegata u Domu naroda[3].

Član 6

(1) Službeni jezici Federacije Bosne i Hercegovine su: bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik. Službena pisma su latinica i ćirilica.

(2) Ostali jezici mogu se koristiti kao sredstvo komunikacije i nastave.[4]

II. LJUDSKA PRAVA I OSNOVNE SLOBODE

A. OPĆE ODREDBE

Član 1

Budući da se načela, prava i slobode utvrđeni u članu II Ustava Bosne i Hercegovine primjenjuju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, slijedeće odredbe odnose se na Federaciju.[5]

Član 2

Federacija će osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu ovog ustava.[6] Posebno:

(1) Sve osobe na teritoriji Federacije uživaju prava na:

a) život;
b) slobodu, stim da su hapšenje i pritvaranje dopušteni samo u skladu sa zakonom;
c) jednakost pred zakonom;
d) zabranu svake diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, polu, jeziku, religiji ili vjerovanju, političkim ili drugim uvjerenjima, nacionalnom ili socijalnom porijeklu;
e) pravičan krivični postupak;
f) zabranu mučenja, okrutog ili nehumanog postupanja ili kažnjavanja;
g) privatnost;
h) slobodu kretanja;
i) azil,
j) zaštitu obitelji i djece;
k) imovinu;
l) osnovne slobode: slobodu govora i štampe; slobodu mišljenja, savjesti i uvjerenja; slobodu religije, uključujući privatno i javno vjeroispovjedanje; slobodu okupljanja; slobodu udruživanja, uključujući slobodu osnivanja i pripadanja sindikatima i slobodu neudruživanja; slobodu na rad;
m) obrazovanje;
n) socijalnu zaštitu;
o) zdravstvenu zaštitu;

---

[3] Prvobitne odredbe ovog stava promijenjene su Amandmanom CIX.
[4] Prvobitne odredbe ovog člana promijenjene su Amandmanom XXIX.
[5] Provbitne odredbe ovog člana promijenjene su Amandmanom IV.
[6] Amandmanom V zamijenjena je prvobitna odredba ovog stava.

p) prehranu;
r) utočište; i
s) zaštitu manjina i potencijalno ugroženih grupa;

(2) Svi građani uživaju slijedeća prava:
a) pravo na osnivanje i pripadanje političkim partijama; i
b) politička prava: da učestvuju u javnim poslovima; da imaju jednak pristup javnim službama; da biraju i da budu birani.

Član 3

Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo slobodnog povratka u prebivališta iz kojih su prognani.

Član 4

Sve osobe imaju pravo, u skladu s Aneksom VII Općeg okvirnog sporazuma na povrat ukupne imovine koje su lišene tokom etničkog progona i neprijateljstva od 1991. godine, te na nadoknadu ukupne imovine koja im se ne može povratiti. Svi iskazi i obaveze date i preuzete pod prisilom, posebno one što se odnose na odricanje od prava na zemlju i drugu imovinu, ništavne se.

Ostvarivanje prava iz stava 1. ovog člana uredit će se federalnim zakonodavstvom.[7)]

Član 5

Sticanje i prestanak državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine propisuje federalni zakon, uz slijedeće uvjete:

a) nijedna se osoba ne može lišiti državljanstva proizvoljno, ili na način koji bi je ostavio bez državljanstva;

b) nijedna se osoba ne može lišiti državljanstva Federacije po osnovu pola, rase, boje kože, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog i društvenog porijekla, pripadnosti nekoj nacionalnoj manjini, imovine, rođenja ili bilo kojeg drugog statusa;

c) svi državljani Federacije su, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, i državljani Bosne i Hercegovine, a ovisno o uvjetima o državljanstvu utvrđenim Ustavom Bosne i Hercegovine imaju pravo i na državljanstvo druge države.[8)]

Član 6

Svi sudovi, organi uprave, institucije koje vrše javna ovlašćenja i drugi organi federalne vlasti primjenjivat će i poštovati prava i slobode predviđene u aktima navedenim u Aneksu.[9)]

Član 7

Svi nadležni organi vlasti u Federaciji sarađivat će sa svim Međunarodnim posmatračkim tijelima za ljudska prava osnovanim za Bosnu i Hercegovinu kao i sa nadzornim tijelima osnovanim instrumentima navedenim u Aneksu.

[7)] Amandmanom VI zamijenjene su prvobitne odredbe ovog člana.
[8)] Amandmanom VII zamijenjene su prvobitne odredbe ovog člana.
[9)] Odredba o Sudu za ljudska prava u ovom članu prestala je da važi u skladu sa Amandmanom LII (Član 11e.).

B. OMBUDSMENI FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE[*)]

1. *Opće odredbe*

Član 1

(1) Postoje tri ombudsmena koje imenuje Parlament Federacije Bosne i Hercegovine u skladu sa federalnim zakonom. Po jedan ombudsmen se imenuje iz svakog konstitutivnog naroda Bosne i Hercegovine.[10)]

Član 2

(1) Ombudsmeni su dužni štititi ljudsko dostojanstvo, prava i slobode zajamčene ovim ustavom, instrumentima navedenim u Aneksu i ustavima kantona. Naročito će raditi na otklanjanju posljedica kršenja ljudskih prava i sloboda, a posebno posljedica etničkog progona.

(2) U vršenju svojih funkcija, ombudsmeni će raditi u skladu sa zakonom i principima morala i pravde.

Član 3

Svaki ombudsmen samostalno vrši svoje funkcije, osim ako ovim ustavom nije drugačije utvrđeno. Ombudsmeni mogu sarađivati u vršenju bilo koje od svojih funkcija.

Član 4

Ombudsmeni su nezavisni u vršenju svojih funkcija i nijedna osoba niti organ vlasti ne mogu se miješati u te funkcije.

2. *Nadležnosti i ovlašćenja ombudsmena*

Član 5

Ombudsmeni mogu ispitivati djelatnosti bilo koje institucije Federacije, kantona, grada[11)] ili općina, kao i bilo koje druge institucije ili osobe koje su negirale ljudsko dostojanstvo, prava ili slobode, uključujući provođenje etničkog progona ili održavanje njegovih posljedica.

Član 6

(1) Ombudsmen ima pravo pokretati postupak pred nadležnim sudovima i intervenirati u postupcima koji su u toku.[12)]

(2) Ombudsmen ima pravo tražiti pomoć sudske policije, kako je predviđeno članom IV. C. 8.

[*)] Naslov promijenjen Amandmanom XXX

[10)] Amandmanom XXX promijenjeni su: prvobitni naslov pod II. i član II.B.1.1.

[11)] Amandmanom XCV dodata je riječ "grada".

[12)] Dio odredbe u ovom članu koji se odnosio na Sud za ljudska prava prestao se primjenjivati u skladu sa Amandmanom LII (član 11e.).

Član 7

(1) U izvršavanju svojih funkcija ombudsmen može istraživati sva službena dokumenta, uključujući i tajna, kao i sudske i upravne spise i zahtijevati saradnju od svake osobe, uključujući bilo kog službenika, posebno u pribavljanju informacija, dokumenata i spisa. Ombudsmen može prisustvovati sudskim i upravnim postupcima, kao i sastancima drugih organa, te može pristupiti svim mjestima gdje su osobe lišene slobode zatvorene ili gdje rade i prekontrolirati ih.

(2) Ombudsmen, njegovi zamjenici i svaka osoba koja provodi istragu iz paragrafa (1) ovog člana, dužni su čuvati tajnost dobivenih informacija, i pri tome, prema svim dokumentima i spisima postupati u skladu sa vežećim propisima, osim u slučaju predviđenom u članku II. B. 8.

3. *Izvještaj ombudsmena*

Član 8

(1) Svaki ombudsmen podnosi godišnji izvještaj Premijeru i zamjenicima Premijera, i Konferenciji o evropskoj sigurnosti i saradnji.[13)]

(2) Ombudsmen može, u bilo koje vrijeme, podnijeti posebne izvještaje nadležnom federalnom, kantonalnom, općinskom ili međunarodnom tijelu. Domaće ustanove dužne su odgovoriti u roku koji odredi ombudsmen.

(3) U izvještaje navedene u paragrafima (1) i (2) ovog člana ombudsmen može uključiti bilo koji materijal opisan u članu II. B. 5. i poduzeti mjere za zaštitu informacija koje zahtijevaju tajnost.

4. *Propisi ombudsmena*

Član 9

Svaki ombudsmen pojedinačno, ili svi ombudsmeni zajedno propisat će organizaciju i način obavljanja svojih funkcija. Ti se propisi objavljuju u službenom glasilu Federacije. Parlament Federacije može zakonom promijeniti ove propise.

III. PODJELA NADLEŽNOSTI IZMEĐU FEDERALNE I KANTONALNE VLASTI

Član 1

U isključivoj su nadležnosti Federacije:

a) državljanstvo Federacije,

b) utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korišćenja zemljišta na federalnom niovu,

c) donošenje propisa o finansijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije,

d) suzbijanje terorizma, međukantonalnog kriminala, neovlašćene trgovine drogom i organiziranog kriminala,

e) dodjela elektronskih frekvencija za radio, TV i druge svrhe, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine,

---

[13)] Prvobitna odredba ovog stava promijenjena je Amandmanom LXVIII.

f) utvrđivanje energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona, te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture,

g) finansiranje djelatnosti federalnih vlasti, ustanova i institucija koje federalne vlasti osnivaju oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima.[14)][15)]

Član 2

Federalna vlast i kantoni nadležni su za:

a) jamčenje i provođenje ljudskih prava;

b) zdravstvo;

c) politiku zaštite čovjekove okoline;

d) komunikacijsku i transportnu infrastrukturu, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine,

e) socijalnu politiku;

f) provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine sa teritorije Federacije, i o boravku i kretanju stranaca;

g) turizam; i

h) korišćenje prirodnih bogatstava.[16)]

Član 3

(1) U skladu sa potrebama, nadležnosti iz člana III. 2. mogu biti ostvarene zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti.

(2) U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

(3) U vršenju ovih nadležnosti, kada se radi o zakonima i drugim propisima koji su obavezujući na području cijele Federacije, u skladu sa ovim ustavom i odlukama Parlamenta Federacije, federalna vlast će postupiti uzimajući u obzir kantonalne nadležnosti, različite situacije u pojedinim kantonima i potrebu za fleksibilnošću u provođenju. Federlna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču svake od ovih nadležnosti.

(4) U vršenju ovih nadležnosti, u skladu sa ovim ustavom i svojim kantonalnim ustavom, kantoni će se obraćati međukantonalnom savjetu za koordinaciju rješavanja međukantonalnih pitanja i za dosljedno rješavanje pitanja koja se tiču interesa van njihovih kantonalnih granica, te provodit će odluke, učestvovati u odlučivanju, i, kad je potrebno, predlagati odluke u zakonodavnim tijelima. Kantoni imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone koji se tiču svake od ovih nadležnosti.

Član 4

Kantoni imaju sve nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti. Posebno su nadležni za:

a) uspostavljanje i nadziranje policijskih snaga koje će imati jedinstvene federalne uniforme sa kantonalnim oznakama,

b) utvrđivanje obrazovne politike, uključujući donošenje propisa o obrazovanju i osiguranje obrazovanja;

c) utvrđivanje i provođenje kulturne politike;

d) utvrđivanje stambene politike, uključujući donošenje propisa koji se tiču uređivanja i izgradnje stambenih objekata;

e) utvrđivanje politike koja se tiče reguliranja i osiguravanja javnih službi;

[14)] Prvobitna odredba člana II.1.a) zamijenjena je Amandmanom LXXXIX. Amandmanom CVI brisana je tačka a) ovog člana, a dotadašnje tačke od b) do h) postale su tačke od a) do g).

[15)] Prvobitne odredbe ovcg člana zamijenjene su Amandmanom VIII.

[16)] Amandmanom IX promijenjene su odredbe ovog člana.

f) donošenje propisa o korišćenju lokalnog zemljišta, uključujući zoniranje;

g) donošenje propisa o unapređenju lokalnog poslovanja i dobrotvornih aktivnosti;

h) donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti;

i) utvrđivanje politike u vezi sa osiguranjem radija i televizije, uključujući donošenje propisa o osiguranju njihovog rada i izgradnji;

j) provođenje socijalne politike i uspostava službi socijalne zaštite;

k) stvaranje i primjenu politike kantonalnog turizma, razvoj turističkih resursa;

l) finansiranje djelatnosti kantonalne vlasti ili njenih agencija oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima.

Član 5.

Osim ako nije drugačije predviđeno ovim Ustavom, u ostvarivanju nadležnosti utvrđenih u članovima III.1., III.2. i III.4. ovog Ustava, Federacija i kantoni će postupati u skladu sa ovim Ustavom i u interesu Federacije kao cjeline, uzajamno će se podržavati u vršenju svojih dužnosti vodeći računa o principima lojalnosti i solidarnosti između svih nivoa vlasti, te će na trajnoj osnovi međusobno sarađivati, koordinirati i dogovarati se i u dobroj vjeri će pregovarati.[17)]

IV. *S T R U K T U R A F E D E R A L N E V L A S T I*

A. *ZAKONODAVSTVO*

a) Zakonodavnu vlast će u Federaciji Bosne i Hercegovine vršiti Zastupnički dom i Dom naroda.[18)]

PARLAMENT FEDERACIJE

1. *Predstavnički dom*

Član 1

(1) Najmanje četiri člana jednog konstitutivnog naroda će biti zastupljeno u Zastupničkom domu Federacije Bosne i Hercegovine.

(2) Zastupnički dom sastoji se od devedeset osam zastupnika.[19)]

Član 2

Mandat poslanika u Predstavničkom domu je četiri godine, ukoliko se Dom ne raspusti u skladu sa ovim ustavom.

Član 3

(1) Poslanici u Predstavničkom domu biraju se demokratskim putem na neposrednim izborima, tajnim glasanjem, na teritoriji cijele Federacije. Svaki birač ima pravo glasati za bilo koju registriranu stranku.

[17)] **Amandman CX kojim je iza člana III.4. dodat novi član 5.**

[18)] Amandmanom XXXI promijenjen je naslov u članu IV.A. i iza njega dodat novi tekst.

[19)] Amandmanom XXXII zamijenjene su prvobitne odredbe ovog člana.

(2) Prije svakih izbora, svaka registrirana stranka objavljuje izbornu listu kandidata. Izabrani poslanici u Predstavničkom domu iz svake stranke osobe su sa vrha liste te stranke, prema broju dobijenih glasova. Zamjene za poslanike vrše se od osoba koje slijede na ostatku liste.

Član 4

Svaki birač sa pravom glasa može biti poslanik u Predstavničkom domu.

Član 5

Predstavnički dom bit će prvi put sazvan najkasnije dvadeset dana nakon objavljivanja rezultata izbora.

2. Dom naroda

Član 6
Sastav Doma naroda i izbor članova

(1) Sastav Doma naroda Federacije Bosne i Hercegovine će biti paritetan tako da svaki konstitutivni narod ima isti broj delegata.

(2) Dom naroda sastoji se od osamdeset delegata, i to po dvadeset tri delegata iz reda svakog od konstitutivnih naroda i jedanaest delegata iz reda Ostalih.[20)]

(3) Ostali imaju pravo da ravnopravno učestvuju u postupku većinskog glasanja.[21)]

Član 7

Mandat delegata u Dom naroda je četiri godine, ukoliko Dom ne bude raspušten u skladu sa ovim ustavom.

Član 8

(1) Delegate Doma naroda biraju kantonalne skupštine proporcionalno nacionalnoj strukturi stanovništva. Oni se biraju iz reda njihovih predstavnika, ako drugačije nije predviđeno zakonom.

(2) Broj delegata za Dom naroda koji se biraju u svakom kantonu srazmjeran je broju stanovnika kantona, s tim što se broj, struktura i način izbora delegata utvrđuju zakonom.

(3) U Domu naroda biće najmanje jedan Bošnjak, jedan Hrvat, jedan Srbin i jedan delegat iz reda Ostalih iz svakog kantona koji ima najmanje jednog takvog zastupnika u svom zakonodavnom tijelu.[22)]

(4) Delegate Bošnjake, Hrvate i Srbe iz svakog kantona biraju zastupnici iz reda tog konstitutivnog naroda u skladu sa izbornim rezultatima u zakonodavnom tijelu tog kantona, a izbor delegata iz reda ostalih uredit će se zakonom.

[20)] **Amandmanom CXI izmijenjen dosadašnji član IV.A.6. (2).**
[21)] Amandmanom XXXII zamijenjene su prvobitne odredbe ovog člana.
[22)] **Amandamnom CXII izmijenjeni dosadašnji st. .1 i 3.**

(5) U Domu naroda ne može vršiti funkciju delegata ni jedan zastupnik u Zastupničkom domu niti vijećnik općinskog vijeća.[23)]

Član 9[24)]

Član 10

Skupštine kantona biraju svoje delegate u Dom naroda u roku od trideset (30) dana od dana ovjere rezultata izbora. Zakonom će se precizirati način preraspodjele mjesta dodijeljenih jednom ili više konstitutivnih naroda i/ili grupi Ostalih iz kantona, ukoliko kantonalna skupština u tom kantonu ne izabere delegate iz reda jednog ili više relevantnih konstitutivnih naroda ili iz grupe Ostalih u Dom naroda u roku predviđenom ovim članom.[25)]

3. Opće odredbe

Član 11

(1) Svaki dom će većinom glasova usvojiti svoj poslovnik o radu i izabrati među svojim članovima predsjedavajućeg i dva potpredsjedavajuća, koji ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda ili iz reda ostalih.[26)]

Član 12

Svaki dom radi javno, osim u izuzetnim slučajevima, predviđenim njihovim poslovnicima, i objavljuje zapisnik o svojim raspravama i odlukama.

Član 12.a)

U cilju poboljšanja transparentnosti i odgovornosti Parlamenta Federacije, svaki dom će omogućiti učešće građana, uključujući i učešće mladih, u svom radu i svojim će poslovnikom o radu propisati odgovarajuće vidove neposrednog učešća građana u pitanjima koje spadaju u nadležnost Parlamenta Federacije, uključujući i pravo građana Federacije BiH da iniciraju donošenje zakona u određenim oblastima kao i uvjete za ostvarivanje takvog prava.[27)]

Član 13

Članovi i delegati zakonodavnih organa Federacije ne podliježu krivično-pravnoj, ni građansko-pravnoj odgovornosti za radnje koje čine u okviru svojih dužnosti u zakonodavnim organima Federacije.[28)]

[23)] Amandmanom XXXIV zamijenjene su prvobitne odredbe ovog člana.
[24)] Odredba ovog člana prestala je da važi na osnovu amandmana XXXV.
[25)] **Amandmanom CXIII izmijenjen dosadašnji član 10.**
[26)] Prvobitni tekst ovog člana zamijenjen je Amandmanom XXXVI.
[27)] **Dodat Amandmanom CXIV.**
[28)] Prvobitna odredba ovog člana zamijenjena je Amandmanom LXIV.

Član 14

Članovi oba doma bit će plaćeni kako je utvrđeno zakonom. Plaća se neće povećavati ili smanjivati tokom izbornog mandata, osim za prilagođavanje troškovima života.

Član 15

Svaki dom treba da odbije ili usvoji potrebne zakone u roku od 45 dana nakon njihovog usvajanja u drugom domu. Ukoliko se rok ne ispoštuje, zakon će biti uvršten u dnevni red doma na sjednici koja će se održati nakon isteka roka od 45 dana, a najkasnije 30 dana nakon isteka tog roka.[29)]

Član 16

(1) Kada Predsjednik Federacije utvrdi da domovi nisu u mogućnosti donijeti potrebne zakone, on može, uz saglasnost sa Podpredsjednikom Federacije, raspustiti jedan ili oba doma, s tim da nijedan dom ne može biti raspušten u periodu od godinu dana od njegovog prvog sazivanja.

(2) Predsjednik Federacije raspušta oba doma kad oni ne uspiju donijeti budžet Federacije prije početka budžetske godine.

4. Odlučivanje u domovima

Član 17

Ukoliko Ustavom nije drugačije utvrđeno, odluke Parlamenta Federacije zahtijevaju potvrdu oba doma, osim za poslovnike i deklaracije koje domovi samostalno donose.

5. Definicija vitalnog interesa

Član 17a[30)]

Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda su definirani na slijedeći način:

- ostvarivanje prava konstitutivnih naroda da budu adekvatno zastupljeni u zakonodavnim, izvršnim i pravosudnim organima vlasti;
- identitet jednog konstitutivnog naroda;
- ustavni amandmani;
- organizacija organa javne vlasti;
- jednaka prava konstitutivnih naroda u procesu donošenja odluka;
- obrazovanje, vjeroispovijest, jezik, njegovanje kulture, tradicije i kulturno nasljeđe;
- teritorijalna organizacija;
- sistem javnog informisanja

[29)] **Amandman CXV, izmijenjen član 15.**

[30)] **Amandmanom CXVI brisana posljednja alinea dosadašnjeg člana 17 a).**

6. Parlamentarna procedura za zaštitu vitalnih interesa

Član 17b.

(1) Zakoni ili drugi propisi ili akti koji se podnesu Zastupničkom domu u Federaciji Bosne i Hercegovine, također se usvajaju u Domu naroda Federacije Bosne i Hercegovine.

(2) U Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine osniva se Vijeće za zaštitu vitalnih interesa, kako bi odlučivalo o pitanjima vitalnog interesa, prema proceduri u skladu sa ovim ustavom. Ovo vijeće razmatra sva pitanja koja su od vitalnog interesa.

(3) Vijeće za zaštitu vitalnog interesa sastoji se od sedam članova, po dva iz svakog konstitutivnog naroda i jedan član iz reda Ostalih. Sudije bira Ustavni sud iz reda sudija tog suda.[31)]

Član 18
Procedura za zakone u vezi sa vitalnim interesom, kako je to definisano u listi iz člana 17a.[32)]

"(1) U slučaju da dvije trećine jednog od klubova konstitutivnih naroda u Domu naroda ili više od jednog predsjedavajućeg ili potpredsjedavajućeg Doma naroda odluče da se zakon, drugi propis ili akt odnosi na vitalni nacionalni interes definiran članom IV.A.17a ovog Ustava, Dom naroda će taj zakon, propis ili akt razmatrati kao pitanje od vitalnog interesa.

(2) Odluka da se zakon, drugi propis ili akt odnosi na vitalni nacionalni interes mora biti donesena u roku od jedne sedmice od dana kada je prijedlog zakona, propisa ili akta dostavljen delegatima, a najkasnije do održavanja glasanja o tom zakonu, propisu ili aktu u Domu naroda.

(3) Ukoliko većina svakog kluba zastupljenog u Domu naroda glasa za takav zakon, propis ili akt, smatrat će se da je usvojen.

(4) Ukoliko se u Domu naroda postigne saglasnost o amandmanima, takav zakon, propis ili akt se ponovo dostavlja Predstavničkom domu na odobravanje.

(5) Ukoliko se saglasnost u Domu naroda ne postigne ili ukoliko se na prijedlog amandmana ne dobije saglasnost, formirat će se Zajednička komisija sastavljena od predstavnika Predstavničkog doma i Doma naroda. Zajednička komisija je sastavljena na paritetnom osnovu i odluke donosi konsenzusom. Zajednička komisija usaglašava tekst zakona, propisa ili akta. Ukoliko se tekst zakona, propisa ili akta usaglasi, propis ili akt smatra se usvojenim.

(6) Ukoliko Zajednička komisija ne postigne saglasnost, pitanje se prosljeđuje Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da donese konačnu odluku o tome da li se predmetni zakon, propis ili akt odnosi na vitalni interes jednog od konstitutivnih naroda.

[31)] **Amandamnom CXVII izminejen dosadašnji stav 3.**
[32)] **Amandmanom CXVIII izmijenjen dosadašnji član.**

(7) Vijeće za zaštitu vitalnog interesa pri Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine odlučuje o prihvatljivosi takvih slučajeva dvotrećinskom većinom u roku od jedne sedmice, a u roku od mjesec dana odlučuje o meritumu slučajeva koji se smatraju prihvatljivim.

(8) Potreban je glas najmanje dvoje sudija da bi Sud odlučio da se radi o vitalnom interesu.

(9) Ukoliko Sud donese pozitivnu odluku o vitalnom interesu, taj zakon, propis ili akt smatra se neusvojenim, te se dokument vraća predlagaču koji treba pokrenuti novu proceduru. U tom slučaju predlagač ne može ponovo dostaviti isti tekst zakona, propisa ili akta.

(10) U slučaju da sud odluči da se predmetni zakon, propis ili akt ne odnosi na vitalni interes, smatra se da je zakon, propis ili akt usvojen/biće usvojen prostom većinom".

Član 18a[33)]

Član 19

Ostale odluke donose se prostom većinom u svakom domu, ukoliko nije drugačije utvrđeno ovim ustavom, ili poslovnikom toga doma.

7. *Nadležnosti Parlamenta Federacije*

Član 20

(1) Pored ostalih nadležnosti utvrđenih u ovom ustavu, Parlament Federacije nadležan je za:

a) *i*zbor Predsjednika i dva potpredsjednika Federacije, kako je utvrđen u članu IV. B. 2;

b) podnošenje zahtjeva u skladu sa članom IV. B. 3 (1) Ustavnom sudu da odluči treba li smijeniti Predsjednika ili jednog od potpredsjednika Federacije;

c) potvrđivanje imenovanja Vlade Federacije većinom glasova;

d) donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti. Zakoni stupaju na snagu kako je u njima utvrđeno, ali ne ranije nego što budu objavljeni u službenom glasilu Federacije;

e) [34)]

f) davanja ovlašćenja kantonima da zaključuju sporazume sa državama i međunarodnim organizacijama, uz saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, osim za sporazume one vrste za koje Parlamentarna skupština zakonom odluči da im nije potrebna takva saglasnost;

g)[35)]

h) odobravanje, većinom glasova, sporazuma sa državama i međunarodnim organizacijama, uz prethodnu saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine osim sporazuma one vrste za koje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine zakonom odluči da im nije potrebna takva saglasnost;

i) [36)]

j) donošenje budžeta Federacije i zakona o oporezivanju i osiguranju potrebnog finansiranja na drugi način; i

k) vršenje drugih nadležnosti koje su mu povjerene.[37)]

[33)] **Izbrisan Amandamnom CXIX.**

[34)] Član IV.A.5.20.(1)e) se briše Amandmanom XCIV.

[35)] Amandmanom X brisana je tačka g), ali nije mijenjan redosljed tačaka.

[36)] Tačka i) je brisana Amandmanom CVIII.

[37)] Prvobitne odredbe ovog člana izmijenjene su Amandmanima X i LXIX.

Član 21

Svaki dom može provoditi istragu i u tu svrhu zahtjevati svjedočenje, dokaze i dokumente.

B. *IZVRŠNA VLAST FEDERACIJE*

1. *Predsjednik i Potpredsjednik Federacije*

Član 1

Predsjednik Federacije predstavlja i zastupa Federaciju i šef je federalne izvršne vlasti.

Predsjednik Federacije ima dva potpredsjednika iz različitih konstitutivnih naroda. Oni se biraju u skladu sa ovim ustavom.[38)]

Član 2[39)]

(1) Bilo koja grupa od jedanaest delegate iz svakog od klubova konstitutivnih naroda u Domu naroda može predložiti kandidata iz reda odgovarajućeg konstitutivnog naroda, pod uvjetom da svaki delegat može podržati isključivo jednog kandidata. Svi kandidati mogu biti izabrani u skladu s ovim članom ili na mjesto predsjednika ili na mjesto potpredsjednika Federacije.

(2) Ukoliko u roku od 30 dana od dana potvrđivanja rezultata za izbor delegata u Dom naroda, potreban broj delegata u jednom ili više klubova konstitutivnih naroda ne predloži kandidata za mjesta predsjednika i dva potpredsjednika Federacije u skladu sa stavom (1) ovog člana, onda će to učiniti bilo koja grupa od sedam delegata iz kluba ili klubova konstitutivnih naroda u Domu naroda koji kandidate nisu predložili.

(3) Ukoliko u roku od 50 dana od dana potvrđivanja rezultata za izbor delegata u Dom naroda, potreban broj delegata u jednom ili više klubova konstitutivnih naroda ne predloži kandidata za mjesta predsjednika i dva potpredsjednika Federacije u skladu sa stavovima (1) i (2) ovog člana, onda će to učiniti bilo koja grupa od četiri delegata iz kluba ili klubova konstitutivnih naroda u Domu naroda koji kandidate nisu predložili.

(4) Izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine zahtijeva prihvatanje liste koju sačinjavaju tri kandidata i koja uključuje po jednog kandidata iz svakog konstitutivnog naroda predloženog u odgovarajućem klubu konstitutivnog naroda, u Predstavničkom domu, a zatim u Domu naroda.

(5) Imena kandidata predloženih u skladu sa stavovima (1) do (3) ovog člana dostavljaju se Predstavničkom domu, koji će glasati o jednoj ili više lista u roku od 30 dana od dana dostavljanja imena posljednjeg ili posljednjih kandidata, u skladu sa stavovima (1) do (3) ovog člana. Listu odobrava Predstavnički dom ukoliko je podrži većina poslanika koji su prisutni i glasaju i ta lista se dostavlja Domu naroda na odobravanje.

[38)] Prvobitna odredba ovog člana, najprije je izmijenjena Amandmanom XI, a zatim dopunjena Amandmanom XLI.

[39)] **Izmijenjen Amandamnom CXX.**

(6) Ukoliko broj kandidata predloženih u skladu sa stavovima (1) do (3) ovog člana omogući formiranje dvije liste, organizirat će se jedno glasanje u Predstavničkom domu i svaki poslanik će moći glasati za jednu od ove dvije liste. Lista koja dobije najveći broj glasova u Predstavničkom domu dostavlja se Domu naroda na odobravanje.

(7) U slučaju da broj kandidata predloženih u skladu sa stavovima (1) do (3) ovog člana omogući formiranje više od dvije liste, organizirat će se jedno glasanje u Predstavničkom domu i svaki poslanik će moći glasati za jednu od ovih lista. Ukoliko u prvom krugu glasanja nijedna lista ne dobije većinu glasova poslanika koji su prisutni i glasaju, u roku od jedne sedmice organizira se drugi krug glasanja u kojem će poslanici Predstavničkog doma glasati za jednu od dvije liste s najvećim brojem glasova iz prvog kruga glasanja. Lista koja dobije najveći broj glasova u Predstavničkom domu dostavlja se Domu naroda na odobravanje.

(8) Dom naroda odlučuje većinom glasova delegata koji su prisutni i koji glasaju u roku od 30 dana od dana prijema liste koju je odobrio Predstavnički dom.

(9) Izuzetno od odredbe stava (4) ovog člana, ukoliko Predstavnički dom ne odobri listu kandidata u roku iz stava (5) ovog člana, lista koju sačinjavaju kandidati koji su prilikom predlaganja dobili najveću podršku u odgovarajućim klubovima u Domu naroda u skladu sa stavovima (1) do (3) ovog člana prosljeđuje se Domu naroda i kandidati sa te liste će se smatrati izabranim ukoliko ta lista bude odobrena samo u Domu naroda.

(10) Izuzetno od odredbe stava (4) ovog člana, ukoliko u roku iz stava (8) ovog člana Dom naroda ne obavi glasanje za listu kandidata koju je dostavio Predstavnički dom, izabranim će se smatrati kandidati sa liste koja bude odobrena samo u Predstavničkom domu.

(11) Ukoliko se lista kandidata ne odobri u skladu sa stavovima (4) do (10) ovog člana, postupak se ponavlja. U ponovljenom postupku, Predstavnički dom će glasati za novu listu u skladu sa stavovima (5) do (7) ovog člana u roku od 15 dana od dana glasanja kojim je lista kandidata odbijena. Ukoliko je Predstavnički dom iscrpio sve moguće liste kandidata predloženih u skladu sa stavovima (1) do (3) ovog člana, postupak predviđen u stavovima (1) do (7) ovog člana se ponavlja, pod uvjetom da će se rokovi u kojima odgovarajući klub predlaže kandidate iz stavova (1) do (3) ovog člana prepoloviti i da će početi da teku od dana odbijanja posljednje liste u Domu.

(12) Izuzetno od odredbe stava (4) ovog člana, u ponovljenom postupku izabranim će se smatrati kandidati sa liste koju je odobrio Predstavnički dom.

(13) Tri kandidata izabrana u skladu s ovim članom odlučuju između sebe koji od njih će obavljati funkciju predsjednika. Ukoliko se dogovor ne postigne, o tome će odlučivati Predstavnički dom.

(14) Predsjednik i dva potpredsjednika Federacije biraju se na mandate od četiri godine. Ista osoba ne može biti izabrana na bilo koje od mjesta predsjednika ili potpredsjednika više od dva puta uzastopno.

Član 3

(1) Predsjednik ili jedan od potpredsjednika Federacije, ukoliko je prekršio zakletvu ili je iz drugih razloga nedostojan vršenja te funkcije, može biti smijenjen odlukom Ustavnog suda koji postupa prema zahtjevu dvotrećinske većine glasova svakog doma Parlamenta Federacije.

(2) Ukoliko predsjednik ili jedan od potpredsjednika Federacije umre, bude smijenjen ili prema mišljenju Vlade, usvojenom konsenzusom, trajno nije u mogućnosti izvršavati svoje službene dužnosti koje proizilaze iz njegovog položaja, bit će proveden postupak predviđen u članu IV.B.2. pod uvjetom da rokovi u kojima odgovarajući klub predlaže kandidate za upražnjeno mjesto počinje da teče od dana kada su mjesta koja je potrebno popuniti postala upražnjena. Upražnjeno mjesto se popunjava do kraja započetog mandata.[40)]

2. Vlada Federacije

Član 4

Minimalna zastupljenost u Vladi Federacije Bosne i Hercegovine u prijelaznom periodu do potpune provedbe Aneksa 7.

(1) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (premijer/predsjednik Vlade i šesnaest ministara) sastoji se od osam ministara iz reda bošnjačkog, pet ministara iz reda hrvatskog i tri ministra iz reda srpskog naroda. Jednog ministra iz reda ostalih može imenovati premijer/predsjednik Vlade iz kvote najbrojnijeg konstitutivnog naroda. Vlada ima i premijera/predsjednika Vlade koji ima dva zamjenika, iz različitih konstitutivnih naroda, koji se biraju iz reda ministara.

(2) Nakon potpune provedbe Aneksa 7., najmanje 15% članova Vlade mora biti iz jednog konstitutivnog naroda. Najmanje 35% članova Vlade mora biti iz dva konstitutivna naroda. Jedan član Vlade mora biti iz reda ostalih.[41)]

Član 5

Izbor Vlade

(1) Predsjednik Federacije, uz suglasnost oba potpredsjednika Federacije, imenuje Vladu Federacije nakon konsultacija sa premijerom ili sa kandidatom za tu funkciju **u roku od 30 dana od dana izbora predsjednika i dva potpredsjednika.** Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je izabrana, nakon što je njeno imenovanje potvrdio većinom glasova Zastupnički dom Federacije. Svako upražnjeno mjesto popunjava se istim postupkom.**[42)]**

(2) Ukoliko Zastupnički dom ne potvrdi imenovanje Vlade, predsjednik Federacije u saglasnosti s potpredsjednicima Federacije, a uz konsultaciju sa premijerom ili kandidatom za tu funkciju, ponovo će postupiti u skladu sa stavom 1. ovog člana.[43)]

(3) Vlada se može smijeniti bilo odlukom Predsjednika Federacije, uz saglasnost Podpredsjednika Federacije, ili izglasavanjem nepovjerenja Vladi većinom glasova u svakom od domova. Predsjednik Federacije smjenjuje ministre na prijedlog Premijera.

Član 6[44)]

[40)] **Izminejen Amandmanom CXXI.**

[41)] Prvobitna odredba ovog članka izmijenjena je Amandmanom XII i Amandmanom XLIV.

[42)] **Dopunjen Amandmanom CXXII.**

[43)] Prvobitne odredbe ovog člana mijenjane su Amandmanom XLV i Amandmanom LXXI.

[44)] Odredbe ovog člana prestale su da važe na osnovu Amandmana XLVI.

3. Podjela izvršnih nadležnosti

Član 7

Osim ako ovim ustavom nije drugačije utvrđeno:

a) Predsjednik Federacije nadležan je za:

(I) imenovanje Vlade, šefova diplomatskih misija, sudija Ustavnog suda Federacije na prijedlog kandidata od strane Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, u skladu sa članovima IV. B. 5, IV. B. 8 i IV. C. 6;[45)]

(II) [46)]

(III) vođenje konsultacija u vezi sa imenovanjem ombudsmena i sudija u skladu sa članovima II. B. 1. (2) i IV. C. 6. b);

(IV) potpisivanje odluka Parlamenta Federacije nakon njihovih donošenja u skladu sa članovima IV. A. 17 do 19;

(V) potpisivanje i ratificiranje međunarodnih sporazuma u ime Federacije;

(VI) davanje pomilovanja za djela utvrđena federalnim zakonima, osim za ratne zločine, zločine protiv čovječnosti i genocida.

b) Potpredsjednici Federacije nadležni su za:

(I) zamjenjivanje Predsjednika Federacije u uvjetima navedenim u članu IV. B. 3.;

(II) saradnju sa Predsjednikom Federacije u onim situacijama u kojima je potrebno da Predsjednik zatraži njegovu saglasnost; i

(III) izvršavanje onih dužnosti povjerenih od Predsjednika ili Parlamenta Federacije.

c) Premijer je nadležan za:

(I) provođenje politike i izvršavanje zakona federalne vlasti, uključujući osiguranje izvršavanja odluka sudova Federacije;

(II) predlaganje smjenjivanja Predsjednika Federacije kako je utvrđeno članom B. 3. (2);

(III) predlaganje i davanje preporuka iz oblasti zakonodavstva; i

(IV) pripremanje budžetskih prijedloga Parlamentu Federacije.

d) Zamjenici Premijera nadležni su za:

(I) vršenje dužnosti ministra;

(II) pomaganje Premijeru u provođenju politike i izvršavanju zakona Federacije;

(III) odlučivanje da li će se zatražiti mišljenje Ustavnog suda; i

(IV) vršenje dužnosti Premijera kada ovaj nije u mogućnosti obavljati svoju funkciju ili kada je mjesto Premijera upražnjeno dok novi Premijer ne preuzme funkciju.

e) Svaki ministar nadležan je za:

(I) provođenje federalne politike i izvršavanje federalnih zakona iz okvira nadležnosti svoga ministarstva ili izvršavanja zadataka koje mu odredi Premijer;

(II) predlaganje i davanje preporuka u vezi sa propisima iz okvira nadležnosti svoga ministarstva ili prema zadatku koji mu odredi Premije;

(III) rukovođenje, koordiniranje i nadziranje aktivnosti svoga ministarstva;

(IV) izdavanje uputstva, instrukcija, naredaba i donošenje propisa u cilju omogućavanja izvršavanja zakona iz nadležnosti njegovog ministarstva i onih koje mu povjeri Premijer, u skladu sa ovim ustavom i zakonima Federacije;

[45)] Amandmanom CVII mijenjan je član IV.B.3.7.(a) (I).

[46)] Član IV.B.3.7. a) (II) se briše Amandmanom XC.

(V) pripremanje, objašnjavanje i analiziranje budžetskih prijedloga iz nadležnosti svog ministarstva ili vršenje drugih zadataka na zahtjev Premijera;

(VI) odgovaranje na pitanja bilo kojeg doma Parlamenta Federacije iz nadležnosti svog ministarstva ili izvršavanje svakog drugog zadatka koji mu povjeri Premijer;

(VII) pomaganje Premijeru u provođenju federalne politike i izvršavanju zakona Federacije; i

(VIII) odlučivanje o odobravanju pokretanja postupka utvrđenog u članu IV. B. 6. (1).[47)]

Član 8[48)]

Član 9

Vlada Federacije je ovlašćena donositi uredbe sa zakonskom snagom u slučaju opasnosti po zemlju kada Parlament Federacije nije u mogućnosti to učiniti. Svaka uredba imat će snagu zakona i ne može derogirati prava i slobode utvrđene ovim ustavom. Svaka uredba prestat će važiti najkasnije istekom tridesetog dana od njenog objavljivanja, s tim da će prestati važiti odmah po ukidanju odlukom Parlamenta ili na kraju desetog dana od njenog objavljivanja, ukoliko je Parlament Federacije u zasjedanju kada je uredba objavljena. Uredba objavljena dok Federacija upotrebljava oružane snage u skladu sa ovim ustavom ostat će na snazi do petog dana slijedeće sjednice Parlamenta Federacije, kada prestaje važiti, osim ako ne bude potvrđena ali ni u kom slučaju neće važiti duže od šest mjeseci. Po isteku roka važenje uredbe se ne može produžavati, uredba se ne može ponovo donositi niti djelimično mijenjati bez odluke Parlamenta Federacije i njegove saglasnosti.

4. Imunitet

Član 10[49)]

C. *SUDSKA VLAST FEDERACIJE*

1. Opće odredbe o sudovima

Član 1

(1) Sudsku funkciju u Federaciji vrše sudovi Federacije navedeni u paragrafu 2. ovog člana, kantonalni sudovi navedeni u članu V. 11. i općinski sudovi navedeni u članu VI. 7.

(2) Sudovi Federacije su:
   a) Ustavni sud,
   b) Vrhovni sud[50)]

[47)] Pojedine odredbe ovog člana mijenjane su i dopunjavane: Amandmanom XIII; Amandmanom LVI i Amandmanom LXXII.
[48)] Član IV.B.3.8. se briše Amandmanom XCI.
[49)] Ovaj član je brisan Amandmanom LXV.
[50)] Odredba iz stava (2) ovog člana koja se odnosila na Sud za ljudska prava prestala je da se primjenjuje u skladu sa Amandmanom LII (član 11e.).

Član 2

Svi organi vlasti izvršavat će i pomagati u izvršavanju presuda i rješenja svih sudova navedenih u ovom ustavu.

Član 3

Ukoliko ovim ustavom nije drugačije utvrđeno, pravila postupka potrebna da bi se osigurala jednakost u postupanju kao i osnovni principi pravičnosti u postupcima pred sudovima i organizaciji svih sudova, bit će utvrđeni zakonima Federacije. Zakonodavno tijelo kantona može propisati dopunska pravila o organizaciji i upravljanju kantonalnim i općinskim sudovima. U skladu sa tim pravilima, svaki sud može utvrditi svoju unutrašnju organizaciju i u vezi sa tim donijeti dopunska pravila.[51)]

Član 4

(1) Sudska vlast Federacije samostalna je i nezavisna.
(2) Sudovi će osigurati jednak položaj svim stranama u sudskim postupcima.
3) Sudska vlast je samostalna i nezavisna od izvršne i zakonodavne vlasti Federacije.
4) Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, kao tijelo na državnom nivou, osigurava samostalnost, nezavisnost, nepristrasnost, stručnost i efikasnost sudova i tužilačke dužnosti u Federaciji. Nadležnosti Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, između ostalog, uključuju imenovanje, vođenje disciplinskog postupka protiv i smjenjivanja sudija, osim sudija Ustavnog suda Federacije i obuhvataju i tužioce i zamjenike tužioca u Federaciji. Sastav i dodatne nadležnosti Visokog sudskog i tužilačkog vijeća utvrđuju se zakonom na nivou Bosne i Hercegovine.[52)]
5) Svi sudski postupci javni su, ukoliko, za određene izuzetne situacije, zakonom nije drugačije utvrđeno. Sve presude javno se objavljuju.

2. Opće odredbe o sudovima Federacije

Član 5

(1) Sudije sudova Federacije bit će ugledni pravnici najviših moralnih osobina.
(2) Sudije sudova Federacije neće biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje funkcije.

Član 6[53)]

(1) Sudije Vrhovnog suda, uključujući i predsjednika Suda, bira, imenuje, provodi disciplinski postupak protiv i smjenjuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće u skladu sa zakonom.

[51)] Prvobitna odredba dopunjena je Amandmanom LVII.
[52)] Amandmanom LVIII ovaj članak je dopunjen stavovima 3) i 4). Amandmanom CIII stav (4) je promijenjen.
[53)] **Izmijenjen Amandamnom CXXIII na način da su izmijnejen st.1. i 2., a dodati st.3. i 4., te izminejen dosadašnji stav 4.**

(2) Predsjednik Federacije uz saglasnost potpredsjednika predlaže sudije Ustavnog suda za sva upražnjena mjesta u roku od 30 dana od dana kada je listu kandidata dostavilo Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine prema članu IV.B.7.(a)(I) ovog Ustava.

(3) Za imenovanje sudija predloženih u skladu sa stavom (2) ovog člana potrebna je potvrda većine delegate Doma naroda koji su prisutni i glasaju. Ukoliko jednog ili više sudija predloženih u skladu sa stavom (2) ovog člana ne potvrdi većina delegata Doma naroda koji su prisutni i glasaju, predsjednik Federacije uz saglasnost potpredsjednika predlaže jednog ili više novih sudija za sva preostala upražnjena mjesta u roku od 30 dana od dana glasanja u Domu naroda. Ovaj postupak će se ponavljati sve dok se upražnjena mjesta ne popune. Ukoliko na listi kandidata ne ostane nijedan sudija iz reda potrebnog konstitutivnog naroda ili iz reda Ostalih Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine dostavlja novu listu kandidata.

(4) Ukoliko predsjednik uz saglasnost potpredsjednika ne predloži kandidate za sva upražnjena mjesta u roku od 30 dana od dana kada je Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine dostavilo listu ili od dana glasanja putem kojeg je Dom naroda odbio da potvrdi kandidate predložene u skladu sa stavom (2) ovog člana, Dom naroda većinom glasova delegata koji su prisutni i glasaju odlučuje o potvrđivanju jednog najviše rangiranog kandidata iz reda relevantnog konstitutivnog naroda ili iz reda Ostalih s liste koju je dostavilo Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine. Ukoliko kandidat ne dobije potrebnu većinu, Dom naroda odlučuje o drugim kandidatima iz reda potrebnog konstitutivnog naroda ili iz reda Ostalih prema redoslijedu na rang listi koju je dostavilo Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hrecegovine. Ovaj postupak će se ponavljati sve dok se sva upražnjena mjesta ne popune. Ukoliko na listi kandidata ne ostane nijedan sudija iz reda potrebnog konstitutivnog naroda ili iz reda Ostalih, Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine dostavlja novu listu kandidata.

(5) Sudije Vrhovnog suda, osim rezervnih sudija, imenuju se doživotno, ukoliko ovim ustavom nije drugačije utvrđeno, osim ako ne podnesu ostavku, ako se ne penzionišu ili ne budu s razlogom smijenjeni od strane Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, u skladu sa zakonom. Sudijama Vrhovnog suda takođe može izuzetno prestati sudijska funkcija kao rezultat procesa odabira nakon reorganizacije Vrhovnog suda za vrijeme prelaznog perioda, kako se utvrđuje zakonom kojim se osniva Visoko sudsko i tužilačko vijeće Federacije. Navršenje starosne dobi propisane za obavezan odlazak u penziju za sudije Vrhovnog suda utvrđuje se zakonom.

(6) Osim ako ne podnesu ostavku ili ne budu s razlogom smijenjeni konsenzusom ostalih sudija Ustavnog suda, sudije Ustavnog suda biće u službi do dobi od 70 godina. U cilju pokretanja postupka za imenovanje novog sudije Suda, Ustavni sud će obavijestiti Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine najkasnije šest mjeseci prije datuma kada sudija treba da navrši 70 godina. Ukoliko novi sudija ne bude imenovan do tog datuma, sudija koji je navršio 70 godina nastavlja obavljati dužnost sve dotle dok na dužnost ne stupi novi sudija.

Član 7.

1. Plaća i druge naknade sudiji ne mogu biti umanjeni za vrijeme vršenja sudijske funkcije, osim kao posljedica disciplinskog postupka u skladu sa zakonom.

2. Plaća i drugi uvjeti obavljanja funkcije, uključujući i imunitet, za sve sudije sudova Federacije utvrđuju se zakonom.[54)]

[54)] Prvobitne odredbe ovog člana zamijenjene su Amandmanom LX.

Član 8

(1) Osnovat će se sudska policija radi pomoći sudovima u Federaciji u: osiguranju informacija, osiguranju prisustva svjedoka, privođenju optuženih osoba, održavanju reda u sudnici i sigurnosti suda te izvršavanju sudskih naloga.

(2) Ukupna nacionalna struktura sudske policije održavat će nacionalnu strukturu stanovništva Federacije, a za svaku od lokalnih jednica održavat će nacionalnu strukturu stanovništva u tom kantonu ili općini.

(3) Predsjednik Vrhovnog suda odgovoran je za upravljanje sudskom policijom.

(4) Predsjednik Vrhovnog suda donosi pravila pod kojima sudska policija može pomagati ombudsmene, na njihov zahtjev u vršenju njihovih dužnosti.

3. Ustavni sud

Član 9

Ustavni sud sastoji se od devet sudija, od kojih su najmanje po dva iz reda sva tri konstitutivna naroda i jedan iz reda Ostalih.[55)]

Član 10

(1) Osnovna funkcija Ustavnog suda je rješavanje sporova:
   a) između kantona;
   b) između kantona i federalne vlasti;
   c) između grada i njegovog kantona ili federalne vlasti;
   d) između općine i grada;
   e) između općina i njihovih kantona ili federalne vlasti; i
   f) između institucija federalne vlasti ili unutar pojedinih institucija federalne vlasti.

(2) Ustavni sud:

a) na zahtjev Predsjednika Federacije, Potpredsjednika Federacije, Premijera, zamjenika Premijera ili na zahtjev jedne trećine članova bilo kog doma Parlamenta Federacije, utvrdit će da li je prijedlog zakona koji je usvojio jedan od domova, ili zakon koji su usvojila oba doma, u skladu sa ovim ustavom;

b) na zahtjev Premijera, kantona ili jedne trećine poslanika u zakonodavnom tijelu kantona, utvrdit će da li su ustav kantona i amandman na ustav, predloženi zakon ili zakon koga je usvojilo to zakonodavno tijelo, u skladu sa ovim ustavom;

c) na zahtjev Predsjednika Federacije, Potpredsjednika Federacije, Premijera ili zamjenika Premijera, utvrdit će da li je predloženi ili usvojeni propis koji donosi organ federalne vlasti u skladu sa ovim ustavom;

d) na zahtjev premijera, ili kantona, utvrđuje da li neki predloženi ili usvojeni propis koje je donijelo neko tijelo kantonalne, gradske ili općinske vlasti u skladu sa ovim ustavom.

(3) Zaštitu prava na lokalnu samoupravu osigurava Ustavni sud. Takav postupak pred Ustavnim sudom mogu pokrenuti općine i gradovi, kao i udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine. Ustavni sud odlučuje o sporovima između jedinica lokalne samouprave i kantona ili

[55)] Prvobitna odredba ovog članka zamijenjena je Amandmanom XLVIII.

Federacije na zahtjev općinskog ili gradskog vijeća, načelnika općine ili gradonačelnika grada, ili udruženja općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine[56)].

(4) Ustavni sud odlučuje i o ustavnim pitanjima koja mu predoči Vrhovni sud ili neki kantonalni sud a koja se pojave u toku postupka pred tim sudom.[57)]

(5) Ustavni sud odlučuje o pitanjima koja proističu iz zakona kojima se uređuje imunitet u Federaciji.[58)]

Član 11

Kad Vrhovni sud, ili kantonalni sud, u toku postupka koji se vodi pred sudom, smatraju da odgovarajući zakon nije u skladu sa ovim ustavom, obustavit će postupak i predočiti predmet Ustavnom sudu u skladu sa članom IV. C. 10. (3).[59)]

Član 12

Odluke Ustavnog suda konačne su i obavezujuće, posebno kada:

a) Sud rješava spor u skladu sa članom IV. C. 10. (1). Sve strane u sporu moraju poštovati tu odluku i pridržavati se naredbi Suda izdatih u toku ili na kraju postupka;

b) Sud utvrdi da zakon, usvojeni ili pedloženi zakon ili drugi propis Federacije ili bilo kojeg kantona, grada ili bilo koje[60)] općine nije u skladu sa ovim ustavom. Taj ili drugi propis neće se primjenjivati, odnosno stupiti na snagu, osim ukoliko se izmjeni na način koji propiše Sud ili ukoliko Sud ne utvrdi prijelazna rješenja, koja ne mogu biti na snazi duže od šest mjeseci.

c) Sud odluči o ustavnom pitanju koje mu je predočeno u skladu sa članom IV. C. 10. (3). Odluka Ustavnog suda bit će obavezujuća za sud koji je predočio pitanje u odnosu na postupak tokom kojeg je pitanje pokrenuto i imat će djejstvo utvrđeno pod (b).

Član 13

(1) U svakom postupku koji je u skladu sa članom IV. C. 10. (1), obje strane u sporu imaju pravo biti zastupljene. Sud može odobriti drugim državnim organima, koje smatra zainteresiranim stranama u sporu, da učestvuju u postupku.

(2) U svakom postupku, koji je u skladu sa članom IV. C. 10. (2) osoba ili osobe koje su zatražile ocjenu ustavnosti imaju pravo biti zastupljene isto kao i predstavnik doma ili zakonodavnog tijela koje je usvojilo taj zakon.

(3) U svakom postupku, koji je u skladu sa članom IV. C. 10. (3), sve strane u postupku, u kojem se pojavilo ustavno pitanje, imaju pravo biti zastupljene.

4. Vrhovni sud

Član 14

Broj sudija Vrhovnog suda utvrđuje se zakonom Federacije prema potrebi, s tim da ne može biti manji od devet sudija.

---

56) Stav 3. ovog člana dodat je Amandmanom XCVI.

57) Odredba u stavu (3) ovog člana koja se odnosi na Sud za ljudska prava prestala se primjenjivati u skladu sa Amandmanom LII (član 11e.).

58) Prvobitne odredbe ovog člana mijenjane su i dopunjavane: Amandmanom XIV, Amandmanom LXVI i Amandmanom LXXIII.

59) Prvobitna odredba ovog člana izmijenjena je Amandmanom LII (član 11e.) tako što je prestao da se primjenjuje dio koji se odnosi na Sud za ljudska prava.

60) Amandmanom XCVII ovom stavu su dodate riječi “grada ili bilo koje”.

Član 15

(1) Vrhovni sud najviši je žalbeni sud Federacije, uključujući i odlučivanje o žalbama na odluke kantonalnih sudova u vezi sa pitanjima koja se tiču Ustava, zakona i drugih propisa Federacije i drugim pitanjima utvrđenim zakonodavstvom Federacije, osim onih iz nadležnosti Ustavnog suda.[61)]

(2) Vrhovni sud ima i izvorne nadležnosti utvrđene federalnim zakonima.

Član 16

Presude Vrhovnog suda konačne su i obavezujuće. Presude, kao i rješenja Suda koja se odnose na žalbe podnijeti u skladu sa članom IV. C. 15. (1), posebno su obavezujuće za strane u postupku kao i za sud na čije je odluke žalba izjavljena.

Član 17

U vršenju izvornih nadležnosti iz člana IV. C. 15. (2), Vrhovni sud ima, uz sva ovlašćenja utvrđena zakonom po kojem djeluje, ista ovlašćenja koja imaju i drugi prvostepeni sudovi iste nadležnosti u skladu sa zakonima navedenim u članu IV. C. 3.

5. Sud za ljudska prava[62)]

D. DISTRIBUCIJA KLJUČNIH FUNKCIJA U STRUKTURI FEDERALNE VLASTI

Član 1[63)]

(1) Od niže navedenih funkcija najviše jedna se može popuniti iz reda jednog konstitutivnog naroda ili iz reda Ostalih:

- **Premijer/predsjednik Vlade;**
- **Predsjedavajući Predstavničkog doma;**
- **Predsjedavajući Doma naroda.**

(2) Predsjednik Federacije i premijer/predsjednik Vlade ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda.

(3) Nakon izbora predsjednika Federacije i imenovanja premijera/predsjednika Vlade, svaki dom će, ukoliko je potrebno, osigurati poštivanje odredbi stava (1) ovog člana.

(4) Od niže navedenih funkcija najviše jedna se može popuniti iz reda jednog konstitutivnog naroda ili iz reda Ostalih:

---

61) Prvobitna odredba stavka (1) ovog članka izmijenjena je Amandmanom LII (član 11e.) .

62) Odredbe o Sudu za ljudska prava, u skladu sa Amandmanom LII (član 11e.) prestale su se primjenjivati tri mjeseca nakon stupanja na snagu ovog Amandmana, tj. 28. jula 2002. godine.

63) **Izmijenjen Amandamnom CXXIV.**

- **Predsjednik Vrhovnog suda;**
- **Predsjednik Ustavnog suda;**
- **Federalni tužilac.**

Član 1a[64)]

V. K A N T O N A L N E V L A S T I

1. Opće odredbe

Član 1

U izvršavanju svojih nadležnosti utvrđenih u članovima III. 2. i 4. svaki kanton će:

a) poduzeti sve potrebne mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih u članovima II. A. 1. do 7. i predviđenih u instrumentima u Aneksu, i djelovat će u skladu sa ovim ustavom;

b) izvršavati svoje nadležnosti vodeći računa o nacionalnoj strukturi stanovništva u svakom gradu ili[65)] općini i

c) osigurati da konstitutivni narodi i pripadnici grupe Ostalih budu proporcionalno zastupljeni u ministarstvima kantona. Takva proporcionalna zastupljenost u skladu je sa popisom stanovništva iz 1991. godine do potpune provedbe Aneksa 7.[66)]

Član 2

(1) Svaki kanton može prenijeti svoje ovlaštenje na općinu i grad na svojoj teritoriji ili na federalnu vlast.

(2) Svaki kanton može na općinu i grad na svojoj teritoriji prenijeti ovlaštenja u vezi sa obrazovanjem, kulturom, turizmom, lokalnim poslovanjem i humanitarnom djelatnošću te radiom i televizijom, a dužan je to učiniti ako u pogledu nacionalnog sastava većinsko stanovništvo te općine, odnosno grada nije većinsko stanovništvo u kantonu kao cjelini.

(3) Svaki kanton može zaključivati međunarodne sporazume uz prethodnu saglasnost Parlamenta Federacije i Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, osim sporazuma one vrste za koje po zakonu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine njena saglasnost nije potrebna.[67)]

Član 3

Kantoni mogu osnivati savjete kantona u cilju koordiniranja politike i aktivnosti u vezi sa pitanjima od zajedničkog interesa za njihove zajednice i radi obavještavanja svojih predstavnika u Domu naroda. Savjeti mogu osnovati koordinaciona tjela, kao što su komisije i radne grupe, radi razmjene informacija i usklađivanja aktivnosti kantona u izvršavanju njihovih nadležnosti, ali ne mogu obuhvatati vojne ili političke dogovore.[68)]

Član 4

Svaki kanton ima ustav kojim se osiguravaju:

[64)] **Izbrisan Amandamnom CXXV.**
[65)] Amandmanom XCVIII dodate su riječi "gradu ili".
[66)] Tačka c) ovog člana propisana je Amandmanom LXXV.
[67)] Prvobitne odredbe ovog člana zamijenjene su Amandmanom XV.
[68)] Prvobitna odredba ovog člana izmijenjena je Amandmanom LXXVI.

a) dolje navedene institucije;
b) zaštita prava i sloboda utvrđenih ovim ustavom.

Ustavi kantona moraju biti u skladu sa ovim ustavom.

2. Zakonodavna tijela kantona

Član 5

(1) Svaki kanton ima zakonodavno tijelo koje se sastoji od jednog doma, čiji je broj poslanika utvrđen u odnosu na nacionalnu strukturu stanovništva.

(2) Poslanici u zakonodavnom tijelu kantona imaju mandat četiri godine.

(3) Poslanike u zakonodavnom tijelu kantona biraju birači na demokratskim i neposrednim izborima, tajnim glasanjem, na cijeloj teritoriji kantona. Svaki birač ima pravo glasati za bilo koju od registriranih stranki.

(4) Prije svakih izbora, svaka registrirana stranka objavljuje izbornu listu kandidata. Kantonalni poslanici bit će birani sa vrha liste te stranke prema broju dobivenih glasova. Zamjene za poslanike vrše se od osoba koje slijede na ostatku liste.

(5) Svaki birač može biti biran za kantonalnog poslanika.

(6) Zakonodavno tijelo kantona prvi put bit će sazvano najkasnije deset dana nakon objavljivanja rezultata izbora.[69)]

Član 6

Zakonodavno tijelo kantona:

a) priprema i dvotrećinskom većinom usvaja kantonalni ustav;
b) donosi ostale propise za izvršavanje kantonalnih nadležnosti i
c) usvaja budžet kantona i donosi zakone o oporezivanju i na druge načine osigurava potrebno finansiranje.[70)]

Član 7

(1) Svaki zakonodavni organ kantona donosi većinom glasova svoj poslovnik.

(2) Klub delegata konstitutivnog naroda formira se uz uslov da postoji najmanje jedan delegat tog konstitutivnog naroda u zakonodavnom organu kantona.

(3) Svaki klub delegata predlaže jednog kandidata iz reda svojih članova za izbor na mjesto predsjedavajućeg ili zamjenika predsjedavajućeg, koje potvrđuje zakonodavni organ kantona.

(4) Zakonodavni organ kantona potvrđuje kandidate u skladu sa svojim poslovnikom. Ako jedan konstitutivni narod nije zastupljen u zakonodavnom organu, jedno od mjesta zamjenika predsjedavajućeg ostaje upražnjeno.

(5) Tri kandidata koja potvrdi skupština kantona odlučuju između sebe ko će biti predsjedavajući.[71)]

(6) Zakonodavno tijelo kantona zasjeda javno, osim u izuzetnim okolnostima predviđenim njegovim poslovnikom, i objavljuje izvještaje o zasjedanjima i odlukama.

[69)] Stav (1) ovog člana izmijenjen je Amandmanom LXXVII, a stav (2) Amandmanom LIII.

[70)] Točka c) prvobitnog teksta ovog člana brisana je Amandmanom LXI, a točka b) i d) Amandmanom LXXVIII. Time su uspostavljene nove oznake tačaka.

[71)] Prvobitne odredbe ovog člana mijenjane su i dopunjavane Amandmanom LXVII i Amandmanom LXXIX.

(7) Kantonalni zakoni stupaju na snagu kao što je u njima utvrđeno, ali ne prije nego što budu objavljeni.

(8) Članovi zakonodavnih organa kantona ne podliježu krivično-pravnoj, ni građansko-pravnoj odgovornosti za radnje koje čine u okviru svojih dužnosti u zakonodavnim organima kantona.

(9) Zakonodavno tijelo kantona može provoditi istrage i u tu svrhu zatražiti da mu se predoče dokumenti i svjedočenja.

Mehanizam zaštite vitalnog nacionalnog interesa

Član 7a.

1) Lista vitalnih nacionalnih interesa koji se štite u kantonima identična je listi sadržanoj u članu IV.5.17.a. ovog ustava. Klubovi iz člana IV. 5. 17. a. ovog ustava su u kantonima klubovi delegata formirani u skladu sa članom V.2.7. stav 2. ovog ustava.

2) Ako više od jednog predsjedavajućeg ili zamjenika predsjedavajućeg zakonodavnog organa kantona tvrde da neki zakon spada u listu vitalnih interesa utvrđenih u članu IV.5.17. a. ovog ustava, za usvajanje takvog zakona potrebna je:

- većina glasova unutar svakog od klubova konstitutivnih naroda zastupljenih u datoj skupštini kantona.

3) Predsjedavajući i zamjenici predsjedavajućeg zakonodavnog organa kantona dužni su da u roku od sedam dana odluče da li neki od zakona, propisa ili akata potpada pod listu iz stava 2. ovog člana.

4) Ako samo jedan predsjedavajući ili zamjenik predsjedavajućeg tvrdi da zakon, propis ili akt potpada pod listu vitalnih interesa, dvotrećinska većina odgovarajućeg kluba jednog od konstitutivnih naroda datog zakonodavnog organa može proglasiti da je riječ o pitanju sa liste vitalnih nacionalnih interesa.

Član 7b.

(1) U slučaju da dvotrećinska većina jednog od klubova konstitutivnih naroda u skupštini kantona odluči da se neki zakon, propis ili akt odnosi na vitalni nacionalni interes, za usvajanje takvog zakona, propisa ili akta, potrebna je većina glasova unutar svakog kluba konstitutivnih naroda zastupljenih u zakonodavnom organu kantona.

(2) Ako se većina iz stava 1. ovog člana ne može postići, pitanje se prosljeđuje Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji donosi konačnu odluku o tome da li se dati zakon, propis ili akt odnosi na vitalni interes konstitutivnog naroda.

(3) Ustavni sud Federacije, u slučaju iz ovog člana, postupa na način predviđen u **članu IV.A.18.** ovog ustava.[72)]

(4) Ako Sud odluči da se radi o vitalnom interesu, zakon, propis ili akt se smatra neusvojenim, te se dokument vraća predlagaču koji treba pokrenuti novu proceduru. U tom slučaju predlagač ne može podnijeti isti tekst zakona, propisa ili akta.

(5) U slučaju da Ustavni sud odluči da se ne radi o vitalnom interesu, zakon, propis ili akt se smatra usvojenim/usvaja se prostom većinom glasova.[73)]

[72)] **Izmijenjen Amandmanom CXXVI.**

[73)] Naslov: "Mehanizam zaštite vitalnog nacionalnog interesa" i članci 7a. i 7b. propisani su Amandmanom LXXX.

3. Izvršna vlast kantona

Član 8

(1) Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će proporcionalno zastupljeni u Vladi. Takva zastupljenost će odražavati popis stanovništva iz 1991. godine do potpune provedbe Aneksa 7. u skladu sa članom IX.11.a. ovog ustava.

(2) Kandidata za mjesto premijera kantona imenuje predsjedavajući kantonalnog zakonodavnog organa u konsultaciji sa zamjenicima predsjedavajućeg. Kandidat za mjesto premijera kantona predlaže ministre. Ministri nemaju zamjenike.[74)]

(3) Ministri zajedno sa premijerom čine vladu kantona. Vladu kantona potvrđuje zakonodavni organ kantona većinom glasova.

(4) Izuzetno od odredaba stava 3. ovog člana, u kantonima u kojima prema posljednjem popisu stanovništva svaki od dva ili više konstitutivnih naroda čine više od 30% stanovništva kantona, vladu potvrđuje zakonodavni organ kantona dvotrećinskom većinom glasova.

(5) Vlada preuzima dužnost nakon potvrđivanja od strane zakonodavnog organa kantona.[75)]

Član 8a

Ministri odgovaraju premijeru i zakonodavnom organu kantona. Premijer je također odgovoran zakonodavnom organu kantona.

Ministri snose krajnju odgovornost za rad svojih ministarstava.

Vlada podnosi ostavku ako joj u bilo koje vrijeme zakonodavni organ kantona izglasa nepovjerenje.[76)]

Član 9

Vlada kantona nadležna je za:

a) provođenje kantonalne politike i izvršavanje kantonalnih zakona, izvršavanje odluka svakog kantonalnog i federalnog suda i vršenje svake druge nadležnosti povjerene kantonu od federalne vlasti;
b) pripremu prijedloga budžeta kojeg odobrava kantonalno zakonodavno tijelo;
c) osiguranje saradnje kantonalne vlade i ombudsmena;
d) nadzor nad kantonalnom policijom a, posebno, osiguranjem poštovanja odredbi člana V.10;
e) izvršavanje drugih nadležnosti utvrđenih zakonom ili kantonalnim ustavom; i
f) sve odluke vlade donose se prostom većinom glasova prisutnih koji glasaju.[77)]

Član 10[78)]

U vršenju svojih nadležnosti u pogledu kantonalne policije, vlada kantona osigurava da nacionalna struktura policije odražava nacionalnu strukturu stanovništva kantona uz uslov da nacionalna struktura policije svake općine odnosno grada odražava nacionalnu strukturu stanovništva tog grada ili općine.

[74)] Amandmanom LXXXI mijenjan je stav (2) ovog člana, koji je naknadno ispravljen objavom Ispravke Amandmana LXXXI u "Službenim novinama FBiH", broj: 60/02.
[75)] Prvobitne odredbe ovog člana zamijenjene su Amandmanom LXXXI.
[76)] Član 8a. propisan je Amandmanom LXXXII.
[77)] Prvobitni tekst ovog člana izmijenjen je i dopunjen Amandmanom LXXXIII.
[78)] Član 10. kompletan je zamjenjen Amandmanom XCIX.

4. Kantonalno sudstvo

Član 11

1. Kantoni imaju sudove koji imaju žalbenu nadležnost u odnosu na općinske sudove u svom kantonu i prvostepenu nadležnost u stvarima koje ne spadaju u nadležnost tih sudova, te druge nadležnosti utvrđene zakonom.

2. Sudije kantonalnih sudova, uključujući i predsjednike sudova, odabira, imenuje, provodi disciplinski postupak protiv i smjenjuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće Federacije u skladu sa zakonom.

3. Sudije kantonalnih sudova, osim sudija u rezervi, imenuju se doživotno, osim ako ne podnesu ostavku, ako se ne penzionišu ili ne budu s razlogom smijenjeni od strane Visokog sudskog i tužilačkog vijeća u skladu sa zakonom Federacije. Sudijama kantonalnih sudova isto tako može izuzetno prestati sudijska funkcija kao rezultat i procesa odabira nakon reorganizacije kantonalnih sudova za vrijeme prelaznog perioda, kako se utvrđuje zakonom kojim se osniva Visoko sudsko i tužilačko vijeće. Završenje starosne dobi propisane za obavezan odlazak u penziju za sudije kantonalnih sudova utvrđuje se zakonom Federacije. Uslovi obavljanja funkcije, uključujući i imunitet, za sudije kantonalnih sudova utvrđuju se zakonom Federacije. Plaća i druge naknade sudiji ne mogu biti umanjeni za vrijeme vršenja sudijske funkcije, osim kao posljedica disciplinskog postupka u skladu sa zakonom.

4. Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će proporcionalno zastupljeni u kantonalnim i općinskim sudovima. Takva zastupljenost će odražavati popis stanovništva iz 1991. do potpune provedbe Aneksa 7. u skladu sa članom IX. 11.a. ovog ustava.[79)]

Član 12[80)]

VI. OPĆINSKE VLASTI

Član 1

U vršenju svojih nadležnosti svaka općina:

a) poduzima sve potrebne mjere u cilju osiguranja zaštite prava i sloboda utvrđenih u članovima II. A. 1. do 7. i u instrumentima navedenim u Aneksu;

b) vodi računa o nacionalnoj strukturi stanovništva u općini.

c) Konstitutivni narodi i pripadnici ostalih bit će proporcionalno zastupljeni u općinskim organima vlasti. Takva zastupljenost će odražavati popis stanovništva iz 1991. godine do potpune provedbe Aneksa 7. u skladu sa članom IX.11.a. ovog ustava.[81)]

Član 2

(1) U općini se ostvaruje lokalna samouprava.

(2) Općina ima statut koji mora biti u skladu sa ovim ustavom, kantonalnim ustavom i kantonalnim zakonodavstvom.

[79)] Prvobitne odredbe ovog člana izmijenjene su Amandmanom LXII i dopunjene Amandmanom LXXXIV.

[80)] Podpoglavlje V.5. (kantoni sa posebnim režimom), uključujući i član 12. koji je bio propisan Amandmanom I brisani su Amandmanom LXXXV.

[81)] Odredba tačke c) dodata je Amandmanom LXXXVI.

Član 3

(1) Općina ima općinsko vijeće i općinskog načelnika.
(2) Mandat članova općinskog vijeća i općinskog načelnika je četiri godine.
(3) Općinske vijećnike i općinskog načelnika biraju, demokratskim putem, birači na neposrednim i tajnim izborima na cijelom području općine na način utvrđen zakonom.
(4) Svaki birač, u skladu sa zakonom, može biti biran za općinskog vijećnika ili za općinskog načelnika.
(5) Općinski načelnik i predsjedavajući općinskog vijeća u općinama ili općinskim vijećima višenacionalnog sastava ne mou iti iz reda istog konstitutivnog naroda odnosno iz reda ostalih, izuzev u onim općinama u kojima jedan konstitutivni narod čini više od 80% stanovnika, prema posljednjem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini.[82)]

Član 4

Općinsko vijeće:

a) priprema i dvotrećinskom većinom glasova usvaja statut općine;
b) usvaja općinski budžet i donosi propise o oporezivanju i na druge načine osigurava potrebno finansiranje koje nisu osigurali kantonalna ili federalna vlast; i
c) donosi druge propise u izvršavanju općinskih nadležnosti.[83)]

Član 5

(1) Općinsko vijeće stvara uvjete za izbor općinskog načelnika i donosi svoj poslovnik koji mora biti u skladu sa federalnim i kantonalnim zakonodavstvom.
(2) Općinsko vijeće zasjeda javno, osim u izuzetnim okolnostima predviđenim u svom poslovniku, i vodi zapisnike o donesenim odlukama.
(3) Općinski propisi stupaju na snagu kao što je u njima propisano ali ne prije nego što budu objavljeni.

Član 6

Općinski načelnik nadležan je za:

a) imenovanje i smjenjivanje općinskih službenika;
b) provođenje općinske politike, izvršavanje općinskih propisa, i delegiranih ili prenesenih nadležnosti općini od kantonalne i federalne vlasti;
c) osiguranje saradnje općinskih službenika sa ombdusmenima; i
d) podnošenje izvještaja općinskom vijeću i javnosti o provođenju općinske politike i svojim aktivnostima.

Član 7

1. Općinski sudovi, koji se mogu osnovati za područje jedne ili više općina, imaju nadležnost u svim građanskim i krivičnim stvarima, osim ako ovim ustavom, kantonalnim ustavom ili zakonom Federacije ili zakonom kantona izvorna nadležnost nije dodijeljena nekom drugom sudu.
2. Općinski sudovi se osnivaju zakonom i finansira ih kantonalna vlast.

[82)] Prvobitna odredba tačke (2) promijenjena je Amandmanom LIV. Amandmanom CIV promijenjen je cjelokupan član.
[83)] Amandmanom CIV Brisana tačka b), a tačke c) i d) postale tačke b) i c).

3. Sudije općinskih sudova, uključujući i predsjednike sudova, odabira, imenuje, provodi disciplinski postupak protiv i smjenjuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće Federacije u skladu sa zakonom.

4. Sudije općinskih sudova, osim rezervnih sudija, imenuju se doživotno, osim ako ne podnesu ostavku, ako se ne penzionišu ili ne budu smijenjeni od strane Visokog sudskog i tužilačkog vijeća u skladu sa zakonom. Sudijama općinskih sudova isto tako može izuzetno prestati sudijska funkcija kao rezultat procesa odabira nakon reorganizacije općinskih sudova za vrijeme prelaznog perioda, kako se utvrđuje zakonom kojim se osniva Visoko sudsko i tužilačko vijeće. Navršenje starosne dobi propisane za obavezan odlazak u penziju za sudije općinskih sudova utvrđuje se zakonom. Uslovi obavljanja funkcije, uključujući i imunitet, utvrđuju se zakonom Federacije. Plaća i druge naknade sudiji ne mogu biti umanjeni za vrijeme vršenja sudijske funkcije, osim kao posljedica disciplinskog postupka u skladu sa zakonom.[84)]

VI.A. GRADSKE VLASTI[85)]

(1) Za područje dvije ili više općina koje su urbano i teritorijalno povezane svakodnevnim potrebama građana, formira se grad kao jedinica lokalne uprave i samouprave, u skladu sa federalnim zakonom.

Odgovornosti grada obuhvataju:

a) finansije i poresku politiku, u skladu sa federalnim i kantonalnim zakonima,
b) zajedničku infrastrukturu,
c) urbanističko planiranje,
d) javni promet,
e) druge nadležnosti koje gradu povjeri kanton, odnosno koje prenesu općine.

(1) [86)]

(2) Grad ima statut koji mora biti u skladu sa ovim ustavom, kantonalnim ustavom i kantonalnim zakonodavstvom.

(4)[87)] Osim ako nije drugačije propisano ovim Ustavom, grad ima gradsko vijeće koje se sastoji od jednakog broja vijećnika iz svake općine, a broj vijećnika, izborna procedura i dužina trajanja mandata se utvrđuje Statutom. Gradsko vijeće ne može imati manje od 15 niti više od 31 vijećnika.

(5) Gradsko vijeće:

a) priprema i dvotrećinskom većinom usvaja statut grada,
b) bira gradonačelnika,
c) donosi budžet grada,
d) donosi propise u izvršavanju prenesenih ovlaštenja i vrši druga ovlaštenja utvrđena statutom.

(6) Odgovornost gradonačelnika je:

a) imenovanje i smjenjivanje gradskih funkcionera,
b) provođenje gradske politike i izvršavanja gradskih propisa,
c) osiguranje saradnje gradskih funkcionera sa ombudsmenima,
d) podnošenje izvještaja gradskom vijeću i javnosti o provođenju gradske politike.

(7) Grad ostvaruje prihode oporezivanjem, zaduživanjem i na drugi način, u skladu sa zakonom.

[84)] Prvobitne odredbe ovog člana zamijenjene su Amandmanom LXIII. Amandmanom CV mijenjan je stav (2) ovog člana.
[85)] Ovo poglavlje dodato je Amandmanom XVI.
[86)] Amandmanom XXV u prvobitni tekst ovog člana bila je uključena tačka (2), ali je Amandmanom LXXXVII brisana, pri čemu je utvrđen novi redosljed tačaka.
[87)] Ovaj stav je kompletan zamijenjen Amandmanom C.

V. B. Organizacija Sarajevo[88)]

1. U Kantonu Sarajevo osniva se Grad Sarajevo kao jedinica lokalne samouprave.

Ustavom kantona Sarajevo bit će uređeno koje općine ulaze u sastav Grada Sarajeva.

2. Sastav i način odlučivanja organa Grada Sarajeva odražava multietičnost i posebnost Grada Sarajeva kao glavnog grada Federacije Bosne i Hercegovine.

3. Nadležnost, organizaciona struktura i način odlučivanja organa Grada Sarajeva utvrđuju se Ustavom kantona, kantonalnim zakonima i Statutom Grada, u skladu sa ovim Ustavom.

VI.C. Organizacija Mostara[89)]

1) U Hercegovačko-neretvanskom kantonu, Grad Mostar se organizuje kao jedna teritorijalna jedinica uprave i lokalne samouprave.

2) Grad Mostar ima nadležnosti općine, osim ako zakonom nije drugačije propisano.

3) Organizacija grada Mostara se reguliše zakonom i Statutom Grada Mostara. Statutom se određuju gradska područja u kojima gradska uprava ima svoje podružnice isključivo u svrhu pružanja usluga građanima u njihovom okruženju. Statutom se određuje broj gradskih područja.

4) Gradska područja su izborne jedinice. Statutom se određuje sastav Gradskog vijeća, a izborni postupak se reguliše Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine i Statutom na način koji može odstupati od uslova propisanih u članu VI.A. ovog Ustava.

5) Postupak donošenja odluka se određuje Statutom Grada Mostara. Izuzetno od odredaba bilo kojeg zakona koji propisuje postupke glasanja, Statutom Grada Mostara može se odrediti poseban postupak glasanja Gradskog vijeća za usvajanje određenih odluka.

6) Vitalni nacionalni interesi konstitutivnih naroda su zaštićeni u Gradu Mostaru. Pitanja od vitalnog nacionalnog interesa su definisana u članu IV.A.17a. ovog Ustava, pod uslovom da su klubovi poslanika iz člana IV.A.17a., u svrhu Grada Mostara, oni klubovi poslanika koji su određeni Statutom Grada Mostara. Postupak zaštite vitalnih nacionalnih interesa se reguliše Statutom Grada Mostara. Taj postupak uključuje mogućnost upućivanja pitanja od vitalnog interesa Ustavnom sudu Federacije **u skladu sa postupkom predviđenim u članu IV.A.18., stavovima (7) do (10) ovog Ustava,** u slučaju da se ne može doći do dogovorenog rješenja.[90)]

7) Svaki građanin Bosne i Hercegovine koji ispunjava uslove za glasanje u Gradu Mostaru može biti izabran za gradonačelnika Grada Mostara. Gradonačelnika bira i smjenjuje dvotrećinska većina izabranih vijećnika. Postupak izbora i smjenjivanje gradonačelnika se detaljnije određuje Statutom Grada Mostara.

8) Konstitutivni narodi i ostali su proporcionalno zastupljeni u gradskoj upravi. Takva proporcionalna zastupljenost se bazira na popisu iz 1991. godine, dok se Aneks 7. u potpunosti ne sprovede, u skladu sa članom IX.11a. ovog Ustava.

VII M E Đ U N A R O D N I O D N O S I

Član 1

Međunarodni odnosi Federacije moraju biti u skladu sa kontinuitetom, suverenitetom, teritorijalnim integritetom i međunarodnim subjektivitetom Bosne i Hercegovine, u skladu sa članom III Ustava Bosne i Hercegovine.[91)]

[88)] Ovo poglavlje dodato je Amandmanom XXVI.

[89)] Ovaj član je dodat Amandmanom CI.

[90)] **Izmijenjen stav 6. Amandamnom CXXVII.**

[91)] Prvobitne odredbe ovog člana zamijenjene su Amandmanom XVII i Amandmanom XCII.

Član 2

Međunarodni odnosi Federacije zasnivaju se na poštivanju međunarodnog prava, obaveza iz međunarodnih ugovora i na načelu da se međunarodni sukobi moraju rješavati mirnim putem.

Član 3

Međunarodni ugovori i drugi sporazumi koji su na snazi u Bosni i Hercegovini i Federaciji, te opća pravila međunarodnog prava čine dio zakonodavstva Federacije. U slučaju nesaglasnosti međunarodnog ugovora, odnosno sporazuma i zakonodavstva, preovladava međunarodni ugovor, odnosno sporazum.[92)]

Član 4

(1) Sporazume sa državama i međunarodnim organizacijama potpisuje, u ime Federacije, predsjednik Federacije. Oni stupaju na snagu u Federaciji samo ako ih ratificira Parlament Federacije, uz prethodnu saglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, osim ako Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine svojim zakonom nije predvidjela da za takve vrste međunarodnih sporazuma nije potrebna takva saglasnost.[93)]

(2) Predsjednik Federacije, na prijedlog premijera, može otkazati međunarodne sporazume ukoliko mu to dopusti Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, a dužan je tako postupiti kad to zahtijeva Parlament Federacije uz saglasnost ili po zahtjevu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.[94)]

VIII AMANDMANI NA USTAV

Član 1

(1) Amandmane na Ustav može predlagati predsjednik Federacije, u saglasnosti sa potpredsjednicima, Vlada Federacije, većina delegata u Zastupničkom domu ili većina bošnjačkih, hrvatskih i srpskih delegata u Domu naroda.

(2)Predloženi amandman usvaja se:

(a) u Domu naroda prostom većinom uključujući većinu bošnjačkih, većinu hrvatskih i većinu srpskih delegata;

(b) u Zastupničkom domu dvotrećinskom većinom zastupnika.[95)]

Član 2

Nijednim amandmanom na Ustav ne mogu se ukinuti niti umanjiti nijedno od prava i sloboda utvrđenih u članu II. A. 1. do 7. ni promjeniti ovaj član.

[92)] Prvobitne odredbe ovog člana zamijenjene su Amandmanom XVIII.
[93)] Član VII.4.(1) izmijenjen je Amandmanom XCIII.
[94)] Prvobitne odredbe ovog člana zamijenjene su Amandmanom L.
[95)] Prvobitne odredbe ovog člana zamijenjene su Amandmanom L.

IX USVAJANJE I STUPANJE NA SNAGU USTAVA I PRIJELAZNA RIJEŠENJA

Član 1

(1) Ustav Federacije usvojit će i proglasiti Ustavotvorna skupština, koja se sastoji od onih poslanika koji su izabrani na izborima 1990. godine u Skupštinu Republike Bosne i Hercegovine, a čiji je mandat još uvijek važeći.

(2) Usvajanje Ustava zahtijeva dvotrećinsku većinu Ustavotvorne skupštine, uključujući konsenzus između većine članova delegacije hrvatskog naroda, koji se sastoji od svih poslanika hrvatske nacionalnosti i većine članova delegacije bošnjačkog naroda, koja se sastoji od svih poslanika bošnjačke nacionalnosti.

(3) Ovaj Ustav stupa na snagu u ponoć onog dana kad ga usvoji Ustavotvorna skupština.

Član 2

(1) Ustavotvorna skupština:

a) usvaja Ustav Federacije u skladu sa članom IX. 1.;

b) bira Predsjednika Federacije u prijelaznom periodu, Potpredsjednika Federacije u prijelaznom periodu i Vladu Federacije u prijelaznom periodu, kako je utvrđeno u članu IX. 3. (3); i

(2) Svi zakoni koje usvoji Ustavotvorna skupština ostaju na snazi pet mjeseci nakon što se Parlament Federacije prvi put sastane, osim ako ih Parlament ne potvrdi.[96)]

Član 3

(1) Do prvog saziva Doma naroda, njegove funkcije prema ovom ustavu, vrši Ustavotvorna skupština iz člana IX. 1. (1).

(2) Do prvog saziva Predstavničkog doma, njegove funkcije prema ovom ustavu, vrši Ustavotvorna skupština. Za odluke koje zahtijevaju odvojeno glasanje bošnjačkih i hrvatskih delegacija u Domu naroda, glasovi hrvatske i bošnjačke delegacije u Ustavotvornoj skupštini zadovoljavat će ovaj zahtjev.

(3) Čim ovaj ustav stupi na snagu, Ustavotvorna skupština bira Predsjednika i Potpredsjednika Federacije u prijelaznom periodu, primjenjujući na odgovarajući način odredbe člana IV. B. 2. i gore navedene paragrafe (1) i (2). Ovi državni funkcioneri zatim predlažu Vladu Federacije u prijelaznom periodu, primjenjujući na odgovarajući način odredbe člana IV.B.5. i gore navedeni paragraf (1), i imenuju sudije federalnih sudova u prijelaznom periodu, primjenjujući na odgovarajući način odredbe člana IV.C.6. (b). Predsjednik, Potpredsjednik Federacije i članovi Vlade Federacije u prijelaznom periodu vrše dužnosti odgovarajućih stalnih funkcionera u skladu sa ovim ustavom, dok ne budu zamijenjeni funkcionerima izabranim ili imenovanim u skladu sa članom IX.4. (2).

(4) Kantonalna zakonodavna tijela u prijelaznom periodu bit će izabrana u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog ustava, a sastojat će se od pet odbornika u svakoj skupštini općine, koji će biti izabrani od strane i između odbornika skupštine općine izabranih 1990. godine, čiji su mandati još uvijek važeći. Ova zakonodavna tijela u prijelaznom periodu u roku od deset dana izabrat će sve druge organe u prijelaznom periodu u skladu sa ovim ustavom.

(5) Čim ovaj ustav stupi na snagu odbornici u svakoj skupštini općine izabrani 1990. godine, čiji su mandati još uvijek važeći, u najkraćem roku će izabrati općinske organe u prijelaznom periodu u skladu sa ovim ustavom.

[96)] Tačka (1) c) ovog člana brisana je Amandmanom XX.

Član 4

(1) Prvi izbori Predstavnički dom, Dom naroda, kantonalna zakonodavna tijela i općinska vijeća održat će se u skladu sa Aneksom III Općeg okvirnog sporazuma.

Kasniji izbori odvijat će se po izbornim zakonima koje donese Parlament Federacije.

(2) U roku od dvije sedmice nakon prvog saziva oba doma Parlamenta Federacije, domovi će izabrati Predsjednika i Potpredsjednika Federacije. U roku od dvije sedmice nakon izbora, Predsjednik, uz saglasnost Potpredsjednika Federacije, imenovat će Vladu Federacije, a Predstavnički dom će razmotriti imenovanja Vlade po hitnom postupku.

(3) Nijedna osoba koja izdržava kaznu izrečenu od strane Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju i nijedna osoba koja je optužena od strane Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju, a koja se ne pojavi pred Sudom po njegovom pozivu, ne može se kandidovati ili vršiti naimenovanu, izbornu ili neku drugu javnu funkciju na teritoriju Federacije.[97)]

Član 5

(1) Svi zakoni, drugi propisi i sudska pravila koja su na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu ovog ustava ostat će na snazi u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa ovim ustavom, dok nadležni organi vlasti ne odluče drugačije.

(2) Svi međunarodni ugovori i sporazumi koji su na snazi u Federaciji, na dan stupanja na snagu ovog ustava, ostat će na snazi ukoliko ih ne otkaže Predsjednik Federacije u skladu sa članom VII.4. (2).

Član 6

Sve osobe na državnoj funkciji u Federaciji na dan stupanja na snagu ovog ustava, ostat će na toj funkciji dok ne budu razrješeni u skladu sa odgovarajućim zakonom ili dok se ta funckija ne ukine.

Član 7[98)]

*(1)*Objavljeni rezultati popisa stanovništva iz 1991. godine na odgovarajući način će se koristiti za sva izračunavanja koja zahtijevaju demografske podatke dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede.[99)]

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, objavljeni rezultati posljednjeg popisa stanovništva u Bosni i Hercegovini koristit će se za izračunavanja koja zahtijevaju demografske podatke a potrebna su za izbor delegata u Dom naroda.

Član 8

Svi postupci u sudovima, organima i tijelima koja vrše javna ovlašćenja na terotoriji Federacije, na dan stupanja na snagu ovog ustava, nastavit će se ili će se prenijeti na druge sudove, organe i tijela koja će biti osnovana prema ovom ustavu, a u skladu sa zakonodavstvom kojim su utvrđene nadležnosti tih sudova, organa i tijela.

---

97) Prvobitne odredbe tački (1) i (3) ovog člana Zamijenjene su Amandmanom XXI.

98) **Dodat stav 2. Amandmanom CXXVIII.**

99) Prvobitna odredba ovog člana zamijenjena je Amandmanom LI.

Član 9

Slijedeće odredbe koje se odnose na određene prijelazne međunarodne aranžmane primjenjuju se na prirode kako slijedi:

a) dok Federacija ne usvoji zakone o sudskim postupcima iz člana IV. C. 3, sudovi u Federaciji mogu primjenjivati važeće zakone o sudskim postupcima koji nisu u suprotnosti sa ovim ustavom.

b) u prijelaznom periodu predsjednik Vrhovnog suda može sklapati aranžmane sa odgovarajućim međunarodnim tijelima, radi obavljanja funkcija koje se povjeravaju sudskoj policiji.

c) prvih pet godina nakon stupanja na snagu ovog ustava, trojicu sudija Ustavnog suda, koji će biti stranci i koji nisu državljani nijedne susjedne države, imenovat će predsjednik Međunarodnog suda pravde nakon konsultacija sa Predsjednikom i Potpredjednikom Federacije.

d) (I) Sud za ljudska prava djelovat će u okviru mehanizma kojeg je ustanovio Savjet Evrope Rezolucijom 93 (6) svojeg Ministarskog savjeta, s tim da se ta rezolucija može mijenjati sve dok bude primjenjiva na Federaciju;

(II) Sud za ljudska prava, u početku, sastojat će se od sedam sudija, od kojih će trojica biti imenovana i obavljati funkciju u skladu sa uvjetima iz člana IV. C. 6. Ministarski Savjet Savjeta Evrope imenovat će četvoricu sudija ovog suda u skladu sa Rezolucijom 93 (6). Te sudije će biti stranci, koji ne mogu biti državljani nijedne od susjednih država;

(III) Ako Sud za ljudska prava zaključi da njegov rad zahtijeva učešće više sudija da bi se izbjegli nepotrebni zastoji u rješavanju sporova, Predsjednik Federacije će dogovoriti sa Savjetom Evrope da se imenuju dodatne sudije u skladu sa omjerom domaćih i stranih sudija utvrđenim u članu IX. 9. d) (II).

e) Za period koji ne može biti manji od tri godine i u slučaju dok Parlament Federacije ne donese zakon koji regulira imenovanje ombdusmena, njih će imenovati i rješavati Konferencija o evropskoj sigurnosti i saradnji nakon konsultacija sa Predsjednikom i Potpredsjednikom Federacije.

Član 10[100) 101)]

Član 11

(1) Ustavotvorna skupština Federacije koju čine poslanici Skupštine Republike Bosne i Hercegovine izabrani na izborima 1990. godine nastavlja sa radom do konstituisanja Parlamenta Federacije u skladu sa Aneksom III i IV Općeg okvirnog sporazuma.

(2) U periodu do konstituisanja Predsjedništva Bosne i Hercegovine u skladu sa Aneksom III i IV Općeg okvirnog sporazuma, civilno komandovanje Armijom Bosne i Hercegovine, uključujući i imenovanje vojnih oficira, vršit će Predsjednik Predsjedništva Bosne i Hercegovine, a civilno zapovijedanje Hrvatskim vijećem obrane, uključujući i imenovanje vojnih časnika vršit će Predsjednik ili Potpredsjednik Federacije koji je iz reda hrvatskog naroda.

(3)[102) 103)]

[100)] Prvobitna odredba ovog člana zamijenjena je Amandmanom XXII.
[101)] Član 10. je stavljen van snage Amandmanom CII.
[102)] Prvobitne odredbe ovog člana zamijenjene su Amandmanom XXIII.
[103)] Stav (3) stavljen je van snage Amandmanom CII.

P R I J E L A Z N E I Z A V R Š N E O D R E D B E[104)]

Član 11a.

1. Proporcionalna zastupljenost u svim javnim organima vlasti, uključujući i sudove

Konstitutivni narodi i grupa Ostalih će biti proporcionalno zastupljeni u javnim institucijama u Federaciji BiH.

Kao ustavni princip, takva proporcionalna zastupljenost će se bazirati na popisu iz 1991. godine, dok se Aneks 7. u potpunosti ne provede, u skladu sa Zakonom o državnoj službi Bosne i Hercegovine. Ovaj opći princip će se precizirati entitetskim zakonima. Entitetski zakoni će utvrditi konkretne rokove i reguliraće pomenuti princip, u skladu sa regionalnom etničkom strukturom entiteta i kantona.

Javne institucije u smislu ovog člana su ministarstva u Vladi Federacije BiH i vladama kantona, općinski organi vlasti, kantonalni i općinski sudovi u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Član 11b.

2. Usaglašavanje principa u vezi sa kantonima Federacije Bosne i Hercegovine

U roku od devet mjeseci od usvajanja ovih amandmana, principi sadržani u ovim amandmanima primjenjuju se na kantone.

U kantonima će se formirati organi za zaštitu vitalnog interesa, a garantirat će se minimalna zastupljenost u pogledu kantonalne vlade.

Član 11c.

3. Dužnosti Doma naroda

Od datuma usvajanja amandmana na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, Dom naroda Federacije Bosne i Hercegovine će se pridržavati principa sadržanih u ovim amandmanima.

Član 11d.

U roku od devet mjeseci od dana usvajanja ovih amandmana, ustavi kantona, zakoni, drugi propisi i akti i sudska pravila bit će usklađeni sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 11e.

U roku od tri mjeseca od dana usvajanja ovih amandmana prestat će se primjenjivati odredbe ovog ustava koje se odnose na Sud za ljudska prava Federacije Bosne i Hercegovine.

[104)] Ovo poglavlje dodato je Amandmanom LII.

Zakonom će se urediti pitanje preuzimanja poslova, opreme, arhive i drugih sredstava, kao i radno pravni status uposlenih u Sudu za ljudska prava Federacije Bosne i Hercegovine.

Član 11f.*)

1) Kao izuzetak od načela iz stava 1. člana IV.C.7., stav 3. člana V.4.11. i stava 4. člana VI.7. ovog Ustava, plaća i/ili druge naknade sudiji mogu biti umanjeni zakonom donesenim do 10. januara 2006. godine.

2) Umanjenje iz stava 1. ovog člana može se izvršiti samo jednom.

3) Stavovi 1. i 2. ovog člana ne mogu se tumačiti tako da je na bilo koji način ili u bilo kojem obliku, direktno ili indirektno, dozvoljeno neko drugo umanjenje plaće i/ili drugih naknada sudiji zaštićenih stavom 1. člana IV.C.7., stavom 3. člana V.4.11. i stavom 4. člana VI.7. ovog Ustava.

Član 11g.[105)]

(1) Izuzetno od odredbe člana IV.C.6. stava (2) ovog Ustava kojima se predviđa rok od 30 dana, predsjednik Federacije uz saglasnost potpredsjednika predlaže sudije Ustavnog suda na svim mjestima koja budu upražnjena u vrijeme stupanja na snagu ovih amandmana s listâ kandidata koje je dostavilo Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine 16. oktobra 2019. godine i 26. februara 2021. godine u roku od pet dana od dana stupanja na snagu ovih amandmana.

(2) Ukoliko predsjednik uz saglasnost potpredsjednika ne predloži kandidate za sva upražnjena mjesta u roku od pet dana ili u roku od pet dana od dana glasanja putem kojeg je Dom naroda odbio da potvrdi kandidate predložene u skladu sa stavom (1) ovog člana, Dom naroda većinom glasova delegata koji su prisutni i glasaju odlučuje o potvrđivanju jednog najviše rangiranog kandidata iz reda relevantnog konstitutivnog naroda ili iz reda Ostalih s liste koju je dostavilo Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine. Ukoliko kandidat ne dobije potrebnu većinu, Dom naroda odlučuje o drugim kandidatima iz reda potrebnog konstitutivnog naroda ili iz reda ostalih prema redoslijedu na rang listi iz stava (1) ovog člana koju je dostavilo Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine. Ovaj postupak će se ponavljati sve dok se sva upražnjena mjesta ne popune. Ukoliko na listi kandidata ne ostane nijedan sudija iz reda potrebnog konstitutivnog naroda ili iz reda Ostalih, Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine dostavlja novu listu kandidata.

(3) Izuzetno, Dom naroda koji je konstituiran nakon Općih izbora održanih 2018. godine imat će pravo da se sastaje i donosi odluke potrebne za popunu svih mjesta koja budu upražnjena u Ustavnom sudu u vrijeme stupanja na snagu ovih amandmana, sve do ovjere rezultata Općih izbora 2022. godine od strane Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine.

Član 11h.[106)]

(1) Oba doma će usvojiti odgovarajuće amandmane na svoje poslovnike o radu u skladu s članom IV.A.12a ovog Ustava u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovih amandmana na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.

---

*) Član IX.11.f. dodan je Amandmanom CVI koji je donio Visoki predstavnik Paddy Ashdown.

105) **Dodat Amandmanom CXXIX**.

106) **Dodat Amandmanom CXXX.**

(2) Zakonodavna i izvršna vlast Federacije, kantona, gradova i općina će uspostaviti odgovarajuće strukture za inkluzivno učešće mladih u pitanjima koja se tiču njihove budućnosti u navedenim nivoima vlasti, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovih amandmana na Ustav Federacije Bosne i Heregovine.

ANEKS USTAVA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE[*]

INSTRUMENTI ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA
KOJI IMAJU PRAVNU SNAGU USTAVNIH ODREDABA

1. Konvencija o spriječavanju i kažnjavanju zločina genocida, 1948.
2. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, 1948.
3. Ženevske konvencije I-IV. o zaštiti žrtava rata, 1949. i Ženevski dopunski protokoli I-II., 1977.
4. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljenih sloboda i dopunski protokol , 1950.
5. Konvencija o pravnom statusu izbjeglica, 1951. i dopunski protokoli, 1966.
6. Konvencija o nacionalnosti udatih žena, 1957.
7. Konvencija o smanjenju broja apatrida, 1961.
8. Evropska socijalna povelja, 1961. i dopunski protokol 1.
9. Međunarodna konvencija o eliminaciji svih vrsta rasne diskriminacije, 1965.
10. Međunarodni ugovor o građanskim i političkim pravima, 1966. i pripadajući mu Opcionalni protokoli,1989.
11. Međunarodni ugovor o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, 1966.
12. Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979.
13. Deklaracija Ujedinjenih naroda o eliminiranju svih vrsta netolerancije i diskriminacije na osnovu vjere i vjeroispovijesti, 1981.
14. Konvencija protiv mučenja i drugih vrsta okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, 1984.
15. Evropska konvencija o spriječavanju mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, 1987.
16. Konvencija o pravima djeteta, 1989.
17. Konvencija o pravima radnika na privremenom radu u inozemstvu i članova njihovih obitelji, 1990.
18. Dokument sastanka u Kopenhagenu Konferencije o ljudskoj dimenziji KESS-a, Poglavlje IV, 1990.
19. Preporuke parlamentarne skupštine Evropskog savjeta o pravima manjina, paragrafi 10-13, 1990.
20. Deklaracija Ujedinjenih naroda o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim ili jezičkim manjinama, 1992.
21. Evropska povelja o regionalnim jezicima i jezicima manjina, 1992.
22. Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina iz 1994.[107)]

[*] Dodatak Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine objavljen je u "Službenim novinama Federacije BiH", broj: 1/94.
[107)] Tačka 22. dodata je Amandmanom XXIV.